

NÉMET NEMZETISÉGI NYELV

(Nyelvoktató oktatási forma)

II. A VIZSGA LEÍRÁSA

A vizsga részei

Középszint		Emelt szint	
Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
180 perc	15 perc	240 perc	20 perc
117 pont	33 pont	120 pont	30 pont

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint		Emelt szint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	Német helyesírási szótár, valamint kétnyelvű szótár (csak a IV. részhez)	NINCS	Német helyesírási szótár, valamint kétnyelvű szótár (csak a IV. részhez)	NINCS
A vizsgabizottságot működtető intézmény biztosítja	CD lejátszó a III. részhez	Irodalmi szöveggyűjtemény, kötet	CD lejátszó a III. részhez	Irodalmi szöveggyűjtemény, kötet

Nyilvánosságra hozandók

	Középszint		Emelt szint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
Anyag	NINCS	NINCS	NINCS	tételcímek
Mikor?	NINCS	NINCS	NINCS	jogszabály szerint

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Az írásbeli vizsga időtartama 180 perc, a szóbeli vizsgáé 15 perc.

A következő táblázat bemutatja a vizsga részeit a lebonyolítás sorrendjében, továbbá az írásbeli vizsgarész egyes részeinek megoldására szánt időtartamot és ezek arányát az értékelésben.

		Időtartam (perc)	Arány (%)	Pont
Írásbeli vizsgarész	Olvasott szöveg értése	60	22	33
	Nyelvhelyesség	30	12	18
	15 perc szünet			
Szóbeli vizsgarész	Hallott szöveg értése	30	22	33
	Íráskészség	60	22	33
	Beszédkésztség	15	22	33
Összesen:		-	100	150

A középszintű vizsga két nyelvi szintet fog át: az Európa Tanács skálájának A2-B1 szintjeit. Az eltérő képesség- és tudásszintek mérése érdekében az írásbeli feladatsorokban a lépcsőzetesség elve érvényesül. A központi feladatsorokat úgy állítják össze, hogy az A2 szinten lévő vizsgázók is le tudják tenni a vizsgát.

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az Olvasott szöveg értése (I. feladatlap), a Nyelvhelyesség (II. feladatlap), a Hallott szöveg értése (III. feladatlap) és az Íráskészség (IV. feladatlap) vizsgarész-összetevők feladatai és ezek javítási-értékelési útmutatói központilag készülnek.

Az Olvasott szöveg értése, Nyelvhelyesség és Hallott szöveg értése vizsgarész-összetevők megoldásakor semmilyen segédeszköz nem használható, az Íráskészség feladatlapjának megoldásakor kétnyelvű szótár, valamint a német nyelv helyesírási szótára használható, amelyet a vizsgázó biztosít.

Értékelés

- Az egyes vizsgarész-összetevők értékelése egymástól független.
- Minden vizsgarész-összetevőben csak a célzottan mért készséget értékeljük.
- A vizsga sikeres teljesítésének előfeltétele, hogy a vizsgázó az írásbeli és szóbeli vizsgarészben az elérhető pontszámnak legalább a 10%-át teljesítse (a 10% nem az elégséges osztályzat alsó határa).
- A vizsgarész-összetevők feladatlapjainak feladat-meghatározásai német nyelven íródnak, nyelvi szintjük azonban alacsonyabb a feladatok megoldásához szükséges nyelvi szintnél.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

Olvasott szöveg értése

A vizsga célja annak mérése, hogy a vizsgázó képes-e a mindennapi életben előforduló, különböző típusú autentikus szövegeket önállóan elolvasni és az olvasási céloknak megfelelő mélységben megérteni.

Az olvasási készség több szintjét különböztetjük meg (pl. a globális, a szelektív és a részletes értést). A vizsgán a szövegértés több szintje mérhető. A vizsgafeladatok megoldásához a vizsgázónak arra is képesnek kell lennie, hogy alkalmazza az értési céloknak megfelelő stratégiákat.

Tartalmi szerkezet

A vizsga azt méri, hogy képes-e a vizsgázó

- megérteni a szöveg lényegét,
- megérteni és követni a szöveg gondolatmenetét,
- megérteni a kulcsinformációkat (pl. személyek, idő, hely, irány, mennyiség),
- különválasztani a lényeges és a lényegtelen információkat,
- megérteni egy adott álláspont mellett és ellen szóló érveket,
- megkeresni egy adott értési célhoz szükséges adatszerű információt,
- megérteni a szöveget kommunikációs funkciójának megfelelő részletességgel,
- alkalmazni a különböző olvasási stratégiákat (pl. következtetni az ismeretlen szavak jelentésére),
- megkülönböztetni a tényszerűen közölt információt a véleményétől.

Az olvasott szövegek

- olyan (esetenként rövidített) autentikus szövegek, amelyeket valós közlési szándékkal hoztak létre,
- egységes egésznek alkotnak,
- mind tartalmilag, mind nyelvileg világos szerkezetűek,
- kiválasztásakor a *Témakörök* című rész az irányadó,
- tematikusan megfelelnek ezen korosztály élettapasztalatának és általános érdeklődésének,
- megértéséhez nincs szükség az érettségi vizsga általános műveltségi szintjét meghaladó ismeretekre,
- autentikus jellegükből adódóan tartalmazhatnak olyan szavakat, kifejezéseket, amelyek ismerete nem követelmény az adott vizsgaszinten. Ezek megértése azonban nem szükséges feltétele az adott feladat sikeres megoldásának.

A vizsgán az alábbi szövegfajták fordulhatnak elő:

- funkcionális szövegek (pl. étlap, menetrend, tv-műsor, moziműsor, programok, kezelési útmutató, nyomtatvány, katalógus, menetjegy),
- informatív-instruktív szövegek (pl. jegyzet, közlemény, felhívás, hirdetés, plakát, könyvajánlás),

- magánlevél, hivatalos levél,
- újságcikkek (pl. újsághír, beszámoló, riport),
- ismeretterjesztő szövegek általánosan ismert témakörökből,
- irodalmi szövegek (pl. regényrészlet, drámarészlet, novella, költemény, mese).

A feladatok és a feladatsor jellemzői

A vizsgán az alábbi feladattípusok fordulhatnak elő:

- feleletválasztás,
- igaz/hamis állítás,
- egymáshoz rendelés (cím és szöveg, kérdés és felelet, személy és kijelentés stb.),
- képek, események sorrendbe rakása a szöveg alapján,
- a szövegből kivett mondat, bekezdés helyének megtalálása,
- szöveg részeinek sorrendbe rakása,
- hiányos mondatok kiegészítése a szöveg alapján,
- rövid választ igénylő nyitott kérdések,
- vázlat készítése.

A feladatsor feladattipológiai kötetlen szerkezetű, azaz bármelyik felsorolt feladattípus szerepelhet benne.

A vizsgázónak 3 feladatot kell megoldania, a feladatokhoz felhasznált szövegek együttes terjedelme 500-600 szó.

A feladatsor 25-30 kérdésből/itémből áll.

Értékelés

Az értékelés, valamint a vizsgarész-összetevőben szerzett pontok vizsgaponttá való átalakítása központi javítási-értékelési útmutató alapján történik. Ha többféle válasz is elfogadható, a javítási-értékelési útmutató tartalmazza a szövegből adódó lehetséges válaszokat, illetve azokat a tartalmi elemeket, amelyeket a jó válasznak tartalmaznia kell.

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékelik, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat nem veszik figyelembe.

Nyelvhelyesség

A vizsga célja annak mérése, hogy a vizsgázó rendelkezik-e azokkal a lexikai, grammatikai, szemantikai és pragmatikai ismeretekkel, amelyek képessé teszik az önálló kommunikációra.

Tartalmi szerkezet

A vizsga azt méri, hogy képes-e a vizsgázó

- az alapvető nyelvtani szerkezetek és lexikai elemek mondatokba illesztésére (felismerés, kiegészítés, létrehozás),
- alapvető nyelvtani és lexikai szerkezetek nyelvtanilag pontos használatára egyszerű szövegekben.

A felhasznált szövegek vagy szövegrészletek

- autentikus vagy kismértékben adaptált szövegek,
- kiválasztásakor a Témakörök című rész az irányadó,
- tematikusan megfelelnek ezen korosztály életpasztalatának és általános érdeklődésének,
- megértéséhez nincs szükség az érettségi vizsga általános műveltségi szintjét meghaladó ismeretekre,
- nehézségi foka alacsonyabb, mint az olvasott szöveg megértését mérő feladatoké,
- autentikus jellegükből adódóan tartalmazhatnak olyan szavakat, kifejezéseket, amelyek ismerete nem követelmény az adott vizsgaszinten. Ezek megértése azonban nem szükséges feltétele az adott feladat sikeres megoldásának.

A feladatok és a feladatsor jellemzői

A vizsgán az alábbi feladattípusok fordulhatnak elő:

- hiányos mondatok vagy szövegek kiegészítése feleletválasztással (négy válaszlehetőség közül egy helyes kiválasztása),
- a szövegből kivett mondatrész helyének azonosítása a szövegkohéziós eszközök segítségével,
- hiányos szöveg kiegészítése önállóan vagy előre megadott szókészletből,
- megadott szavak képzett és/vagy ragozott alakjainak beillesztése a szövegbe.

A feladatsor feladattipológiai kötetlen szerkezetű, azaz bármelyik felsorolt feladattípus szerepelhet benne.

A feladatsor 3-4 feladatból, összesen 30 íteemből áll. A feladatokhoz felhasznált szövegek együttes terjedelme 300-350 szó.

A feladatok szövegekre épülnek. Egy feladat mondatokra épül, ezzel azonban az elérhető pontszám körülbelül 15%-a szerezhető meg.

Egy adott feladat több nyelvi jelenségre is rákérdezhet.

Értékelés

Az értékelés, valamint a vizsgarész-összetevőben szerzett pontok vizsgaponttá való átalakítása központi javítási-értékelési útmutató alapján történik, amely tartalmazza az összes elfogadható választ.

Hallott szöveg értése

A vizsga célja annak mérése, hogy a vizsgázó képes-e megérteni az adott nyelvterületen általánosan elfogadott nyelvhasználattól nem vagy kissé eltérő anyanyelvi beszédet az értési céloknak megfelelően.

A vizsga a szövegértés alábbi szintjeit méri: a szöveg alapvető kommunikációs szándékainak globális megértése (globális értés), a szövegből adott szempontok szerinti információk kiszűrése (szelektív értés). A vizsga a szöveg részletes értését nem méri.

A vizsgafeladatok megoldásához a vizsgázónak arra is képesnek kell lennie, hogy alkalmazza az értési céloknak megfelelő stratégiákat.

Tartalmi szerkezet

A vizsga azt méri, hogy képes-e a vizsgázó

- megérteni a szöveg lényegét,
- megérteni és követni a szöveg gondolatmenetét,
- megérteni a kulcsinformációkat (pl. személyek, idő, hely, irány, mennyiség, ok),
- megérteni egy adott értési célhoz szükséges adatszerű információkat,
- alkalmazni a különböző értési stratégiákat (pl. következtetni az ismeretlen szavak jelentésére a szöveggörnyezetből).

A felhasznált szövegek

- olyan autentikus vagy kismértékben adaptált szövegek, amelyeket valós szóbeli közlési szándékkal hoztak létre,
- egységes egészet alkotnak,
- hossza és tartalma nem terheli meg feleslegesen a vizsgázó memóriáját,
- akusztikai minősége kifogástalan,
- anyanyelvi beszélők közvetítésében, normál beszédtempóban hangzanak el,
- kiválasztásakor a *Témakörök* című rész az irányadó,
- tematikusan megfelelnek ezen korosztály életpasztorlatának és általános érdeklődésének,
- megértéséhez nincs szükség az érettségi vizsga általános műveltségi szintjét meghaladó ismeretekre,
- autentikus jellegükből adódóan tartalmazhatnak olyan szavakat, kifejezéseket, amelyek ismerete nem követelmény az adott vizsgaszinten. Ezek megértése azonban nem szükséges feltétele az adott feladat sikeres megoldásának.

A vizsgán az alábbi szövegfajták fordulhatnak elő:

- közérdekű bejelentések, közlemények (pl. pályaudvaron, repülőtéren, áruházban),
- rögzített telefonos szövegek (pl. üzenetrögzítő, információs szolgálatok: Útinformáció, nyitva tartás, menetrend),
- utasítások (pl. utcán, repülőtéren, pályaudvaron),
- médiaközlemények (pl. időjárás-jelentés, reklám, programismertetés, rövid hír),
- beszélgetések, telefonbeszélgetések,
- riportok, interjúk,
- beszámolók,
- közérdekű témáról szóló ismeretterjesztő szövegek,
- szépirodalmi szövegek: rövid prózarészletek, versek (szavalatok), megzenésített költemények.

A feladatok és a feladatsor jellemzői

A vizsgán az alábbi feladattípusok fordulhatnak elő:

- feleletválasztás,
- igaz/hamis állítás,
- egymáshoz rendelés (pl. személy és kijelentés, képek kiválasztása szöveghez),
- események sorrendjének megállapítása,
- nyomtatványok, űrlapok kitöltése,
- táblázat kitöltése,

- hiányos mondatok kiegészítése,
- rövid választ igénylő nyitott kérdések.

A feladatsor feladattipológiailag kötetlen szerkezetű, azaz bármelyik felsorolt feladattípus szerepelhet benne.

A feladatsor 2-4 feladatból áll. Egy feladathoz egy hosszabb szöveg helyett tartozhat több rövidebb szöveg is. A feladatokhoz felhasznált szövegek együttes terjedelme 5-7 perc. A feladatsor 20-25 itemből áll.

A vizsgázó minden szöveget kétszer hallgathat meg.

A hangfelvétel tartalmazza a feladat-meghatározást, a szövegeket kétszer, valamint a feladatok elolvasásához és megoldásához szükséges szüneteket is. A hangfelvételen hallható és a feladatlapon olvasható feladat-meghatározások szó szerint megegyeznek.

A feladatok megoldásához szükséges eszköz: CD lejátszó, amelyet a vizsgabizottságot működtető intézmény biztosít.

Értékelés

Az értékelés, valamint a vizsgarész-összetevőben szerzett pontok vizsgaponttá való átalakítása központi javítási-értékelési útmutató alapján történik. Ha többféle válasz is elfogadható, a javítási-értékelési útmutató tartalmazza a szövegből adódó lehetséges válaszokat, illetve azokat a tartalmi elemeket, amelyeket a jó válasznak tartalmaznia kell.

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékelik, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat nem veszik figyelembe.

Íráskészség

A vizsga célja annak mérése, hogy a vizsgázó milyen szinten képes magát német nyelven írásban kifejezni, illetve írásbeli feladatokat végrehajtani különböző kommunikációs célok megvalósítása érdekében.

Tartalmi szerkezet

A vizsga azt méri, hogy képes-e a vizsgázó

- a megadott helyzetekben és szerepekben megnyilatkozni, illetve a megadott kommunikációs szándékokat megvalósítani (lásd *Kommunikációs helyzetek és szándékok* című rész),
- különböző fajtájú szövegeket írni a *Témakörök* című részben megadott témákhoz kapcsolódóan,
- koherens szövegeket létrehozni (előre- és visszautalással, alapvető szinonimákkal és kötőszavakkal),
- mondanivalóját logikusan és az adott szövegfajta követelményeinek megfelelően elrendezni, valamint írásművét megfelelően felépíteni és tagolni,
- a szövegfajtának, a közlési szándéknak, a címzethez való viszonyának megfelelő stílust és hangnemet választani,
- az adott szövegfajták formai sajátosságainak megfelelő írásművet létrehozni,
- úgy kifejezni magát, hogy esetleges nyelvtani pontatlansága, szóhasználata ne akadályozza a megértést.

A vizsgázónak olyan szövegeket kell létrehoznia, amelyek

- valós kommunikációs szándékkal jönnek létre,
- az olvasó számára világosak, érthetőek és alkalmasak a kommunikációs cél elérésére,
- szövegfajtája meghatározott,
- tematikusan megfelelnek ezen korosztály életpasztalátának és általános érdeklődésének,
- megírásához nincs szükség az érettségi vizsga általános műveltségi szintjét meghaladó ismeretekre.

A vizsgán az alábbi szövegfajtákat kell létrehozni:

- üzenet, emlékeztető,
- rövid személyes jellegű közlés,
- naplóbejegyzés,
- üdvözlőlap,
- meghívó,
- magánjellegű vagy intézménynek szóló levél,
- egy mű: prózarészlet, drámarészlet, lírai alkotás adott szempontú elemzése.
- kép, képsorok leírása, összevetése.

A feladatok és a feladatsor jellemzői

A feladatok a *Kommunikációs helyzetek és szándékok*, valamint a *Témakörök* című listákra épülnek.

Az íráskészség mérése során valós kommunikációs helyzetet teremtünk, azaz megadjuk a szituációt, amelyben az írásmű keletkezik, az ehhez illeszkedő szövegfajtát, továbbá meghatározzuk az írásmű célját, témáját és címzettjét,

valamint a szöveg írója és olvasója közötti kapcsolat jellegét. Mindezek meghatározzák a szöveg stílusát és hangnemét.

A vizsgán az alábbi feladattípusok fordulhatnak elő:

- meghatározott szituációban megadott szempontok alapján történő szövegalkotás,
- verbális segédanyagok (pl. személyes feljegyzések, üzenetek, levelek, cikkek, felhívások, hirdetések, szórólapok, próza-, drámarészletek, versek, dalok stb.) alapján történő szövegalkotás és/vagy azokra való reagálás,
- vizuális segédanyagok (pl. ábrák, képek - festmények, szobrok, épületek, népviseletek, fotók, képsorok, grafikonok, táblázatok, stb.) alapján történő szövegalkotás.

Az irányító szempontok a téma alpontjait adják meg, a verbális és vizuális segédanyagok pedig gondolati és/vagy nyelvi segítséget nyújtanak az adott téma kidolgozásához.

A vizsga 2 feladatból áll.

Az *első feladat* egy rövidebb, tranzakciós és interakciós szöveg létrehozása. A vizsgázó verbális és/vagy vizuális segédanyagra reagálva 40-50 szavas közlést hoz létre (pl. üdvözlőlap, e-mail, naplóbejegyzés, üzenet, emlékeztető).

A *második feladatban a vizsgázó két téma közül választhat*: rövid levélre, hirdetésre vagy hasonló informatív szövegre reagál, vagy egy műrészletet elemez adott szempontok szerint vagy képsorokat vet össze egy 200-300 szó terjedelmű szöveg megírásával. A szövegben a vizsgázónak öt megadott irányító szempontot kell tárgyalnia. Az irányító szempontok kidolgozási sorrendje tetszőleges.

A nyelvtani, lexikai, helyesírási hibákkal szemben magasabb a toleranciahatár, mint emelt szinten.

Értékelés

Az értékelés központi javítási-értékelési útmutatók alapján történik.

Szóbeli vizsga

Beszédképesség, német nemzetiségi tartalom

A vizsga célja annak mérése, hogy a vizsgázó képes-e az érettségi követelményekben megfogalmazott nyelvi szinten gondolatait német nyelven szóban kifejezni és valós kommunikációs szándékoknak megfelelő beszélgetést folytatni.

A vizsga azt méri, hogy a vizsgázó milyen mértékben és milyen minőségben képes szóbeli tranzakcióra és interakcióra, amelynek egyaránt részét képezik a receptív és a produktív (beszédértés, beszédképesség) készségek. A vizsgázónak képesnek kell lennie mind az önálló témakifejtésre, mind a beszélgetésben való interaktív részvételre.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

Tartalmi szerkezet

A vizsga azt méri, hogy képes-e a vizsgázó

- a megadott helyzetekben és szerepekben megnyilatkozni, illetve a megadott kommunikációs szándékokat megvalósítani (lásd *Kommunikációs helyzetek és szándékok* című rész),
- megadott témákról (irodalom, kultúra, nyelv) szóló beszélgetésekben részt venni (lásd a *Témakörök* című rész),
- mondanivalóját érthetően és összefüggően kifejezni,
- úgy beszélni, hogy kiejtése, hanglejtése, beszédtempója ne akadályozza a megértést,
- egyszerű kommunikációs stratégiákat alkalmazni,
- beszédében a célnyelvi udvariasság és a megfelelő stílus alapszabályait alkalmazni,
- úgy kifejezni magát, hogy esetleges nyelvtani és lexikai pontatlansága ne akadályozza a megértést.

A feladatok és a tételek jellemzői

A vizsgafeladatokban előforduló helyzetek és szerepek a Kommunikációs helyzetek és szándékok, a Témakörök valamint az Nyelvtani ismeretek, szerkezetek című listákra épülnek.

A feladatok tematikusan megfelelnek ezen korosztály élettapasztalatának és általános érdeklődésének, és teljesítésükhöz nincs szükség az érettségi vizsga általános műveltségi szintjét meghaladó ismeretekre.

A feladat-meghatározás egyértelműen megadja a szituációt és a vizsgázó szerepének leírását.

A vizsgabeszélgetésben az aktív szerepet a vizsgázó játssza.

A vizsgán az alábbi feladattípusok fordulhatnak elő:

- szerepjáték,
- önálló témakifejtés verbális és/vagy vizuális segédanyagok alapján.

A feladat-meghatározás és a verbális segédanyagok német nyelvűek, nyelvi szintjük alacsonyabb a receptív készségeket mérő vizsgarészek nyelvi szintjénél. A vizuális segédanyagok a német nemzetiség kultúrkörét reprezentálják.

A szóbeli vizsgarész tételeit a Részletes érettségi vizsgakövetelmények alapján a vizsgáztató tanár állítja össze. A tételsor 15 tételből áll.

A tételt a vizsgázó húzza, a felkészülési idő: 10 perc. A szóbeli vizsga 15 perc időtartamú.

A vizsga rövid *bevezető társalgással* kezdődik. A kérdések célja az, hogy a vizsgázó ráhangolódjon a német nyelv használatára. Az itt elhangzottak nem számítanak be a vizsgaeredménybe.

A tétel 2 feladatból áll.

Az *első feladatban* a vizsgázónak egy, a mindennapi élet helyzeteihez hasonlító szituációban kell részt vennie (ld. Kommunikációs helyzetek és szándékok, Témakörök), amelyben partnere a vizsgáztató. A feladat tehát az, hogy a vizsgázó a beszélgetésben interaktívan vegyen részt, megfelelő kérdéseket tegyen fel, illetve az elhangzó kérdésekre megfelelő válaszokat adjon.

A *második feladatban* a vizsgázónak egy irodalmi vagy nyelvi, vagy a német nemzetiség kultúrájával kapcsolatos témát (ld. Témakörök, Nyelvtani ismeretek, szerkezetek) kell részletesen és összefüggően kifejtenie, megadott szempontok alapján. A felhasználandó segédanyag lehet kép, fénykép, ábra, térkép vagy rövid írott szöveg.

A felkészülés során szótár nem használható, azonban irodalmi szöveggyűjtemény, a vizsgakövetelményekben megjelölt szerzők köteteknek, műveinek használata megengedett, amelyekről a vizsgabizottságot működtető intézmény gondoskodik.

Értékelés

Az értékelés egyéni értékelőlapon a központilag összeállított értékelési útmutató alapján történik.

Az értékelés négy kritériumon (Kommunikációs hatás: *a*) milyen mértékben tudja gondolatait önállóan kifejezni, *b*) beszédstílusára mennyire folyékony, *c*) megnyilvánulásai mennyire relevánsak a feladatmegoldás szempontjából; Nyelvtan és koherencia; Szókincs; Hangképzés, hangsúly, intonáció) alapul. A kommunikációs hatásra 12, a további három kritériumra (Nyelvtan és koherencia, Szókincs, Hangképzés, hangsúly, intonáció) 7-7 pont adható. A két feladat együtt kerül értékelésre.

EMELT SZINTŰ VIZSGA

Az írásbeli vizsga időtartama 240 perc, a szóbeli vizsgáé 20 perc.

A következő táblázat bemutatja a vizsga részeit a lebonyolítás sorrendjében, továbbá az egyes vizsgarészek időtartamát és arányát az értékelésben.

		Időtartam (perc)	Arány (%)	Pont
Írásbeli vizsgarész	Olvasott szöveg értése	70	20	30
	Nyelvhelyesség	50	20	30
15 perc szünet				
	Hallott szöveg értése	30	20	30
Szóbeli vizsgarész	Íráskészség	90	20	30
	Beszédkésztség	20	20	30
Összesen:		-	100	150

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az emelt szintű vizsga két nyelvi szintet fog át: az Európa Tanács skálájának B2-C1 szintjeit. Az eltérő képesség- és tudásszintek mérése érdekében az írásbeli feladatsorokban a lépcsőzetesség elve érvényesül. A feladatsorokat úgy állítják össze, hogy a B2 szinten lévő vizsgázók is le tudják tenni a vizsgát.

Az Olvasott szöveg értése (I. feladatlap), a Nyelvhelyesség (II. feladatlap), a Hallott szöveg értése (III. feladatlap) és az Íráskészség (IV. feladatlap) vizsgarészek feladatai, valamint ezek javítási-értékelési útmutatói központilag készülnek.

Az Olvasott szöveg értése, Nyelvhelyesség és Hallott szöveg értése vizsgarészek megoldásakor semmilyen segédeszköz nem használható, az Íráskészség feladatlapjának megoldásakor kétnyelvű szótár, valamint a német nyelv helyesírási szótára használható, amelyet a vizsgázó biztosít.

Értékelés

- Az egyes vizsgarészek értékelése egymástól független.
- Minden vizsgarészben csak a célzottan mért készséget értékeljük.
- A vizsga sikeres teljesítésének előfeltétele, hogy a vizsgázó mind az öt vizsgarészben az elérhető pontszámnak legalább a 10%-át teljesítse (a 10% nem az elégséges osztályzat alsó határa).
- A feladatlapok feladat-meghatározásai német nyelven íródnak, nyelvi szintjük azonban alacsonyabb a feladatok megoldásához szükséges nyelvi szintnél.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

Olvasott szöveg értése

A vizsga célja annak mérése, hogy a vizsgázó képes-e a mindennapi életben előforduló, különböző típusú autentikus szövegeket önállóan elolvasni és az olvasási céloknak megfelelő mélységben megérteni.

Az olvasási készség több szintjét különböztetjük meg (pl. a globális, a szelektív és a részletes értést). A vizsgarészben a szövegtér több szintje mérhető. A vizsgafeladatok megoldásához a vizsgázónak arra is képesnek kell lennie, hogy alkalmazza az értési céloknak megfelelő stratégiákat.

Tartalmi szerkezet

A vizsga azt méri, hogy képes-e a vizsgázó

- megérteni a szöveg lényegét,
- megérteni és követni a szöveg gondolatmenetét,
- megérteni a kulcsinformációkat (pl. személyek, idő, hely, irány, mennyiség),
- különválasztani a lényeges és a lényegtelen információkat,
- megérteni egy adott álláspont mellett és ellen szóló érveket,
- megkeresni egy adott értési célhoz szükséges adatszerű információt,
- megérteni a szöveget kommunikációs funkciójának megfelelő részletességgel,
- alkalmazni a különböző olvasási stratégiákat (pl. következtetni az ismeretlen szavak jelentésére),
- megkülönböztetni a tényszerűen közölt információt a véleményétől.

Az olvasott szövegek

- olyan (esetenként rövidített) autentikus szövegek, amelyeket valós közlési szándékkal hoztak létre,
- egységes egésznek alkotnak,
- mind tartalmilag, mind nyelvtanilag világos szerkezetűek,
- kiválasztásakor a *Témakörök* című rész az irányadó,
- tematikusan megfelelnek ezen korosztály élettapasztalatának és általános érdeklődésének,
- megértéséhez nincs szükség az érettségi vizsga általános műveltségi szintjét meghaladó ismeretekre,
- autentikus jellegükből adódóan tartalmazhatnak olyan szavakat, kifejezéseket, amelyek ismerete nem követelmény az adott vizsgaszinten. Ezek megértése azonban nem szükséges feltétele az adott feladat sikeres megoldásának.

A vizsgán az alábbi szövegfajták fordulhatnak elő:

- funkcionális szövegek (pl. étlap, menetrend, tv-műsor, moziműsor, programok, kezelési útmutató, nyomtatvány, katalógus, menetjegy),
- informatív-instruktív szövegek (pl. jegyzet, közlemény, felhívás, hirdetés, plakát, könyvajánlás),
- magánlevél, hivatalos levél,
- újságcikkek (pl. újsághír, beszámoló, riport),
- ismeretterjesztő szövegek általánosan ismert témakörökből,
- irodalmi szövegek (pl. regényrészlet, drámarészlet, novella, költemény, mese).

A két szint közötti különbség az adott téma megközelítési módjában, a szövegek terjedelmében, tartalmi és nyelvi komplexitásában, valamint a feladatok eltérő nehézségi fokában jelenhet meg.

A feladatok és a feladatsor jellemzői

A vizsgán az alábbi feladattípusok fordulhatnak elő:

- feleletválasztás,

- képek, események sorrendbe rakása a szöveg alapján,
- a szövegben közvetlenül megtalálható tény, adat, megállapítás, érv, álláspont stb. azonosítása,
- a cím és a szöveg egészének viszonya,
- a szöveg egészének jelentése,
- a szöveg szerkezete, a felépítés által közvetített jelentés,
- vázlat készítése,
- a szöveg rövid összegzése.

A feladatsor feladattipológiaiilag kötetlen szerkezetű, azaz bármelyik felsorolt feladattípus szerepelhet benne.

A vizsgázónak 1-3 feladatot kell megoldania, a feladatokhoz felhasznált szövegek együttes terjedelme 1000-1200 szó. A feladatsor 25-30 itemből áll.

Értékelés

Az értékelés, valamint a vizsgarészben szerzett pontok vizsgaponttá való átalakítása központi javítási-értékelési útmutató alapján történik. Ha többféle válasz is elfogadható, a javítási-értékelési útmutató tartalmazza a szövegből adódó lehetséges válaszokat, illetve azokat a tartalmi elemeket, amelyeket a jó válasznak tartalmaznia kell.

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékelik, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat nem veszik figyelembe.

Nyelvhelyesség

A vizsga célja annak mérése, hogy a vizsgázó rendelkezik-e azokkal a lexikai, grammatikai, szemantikai és pragmatikai ismeretekkel, amelyek képessé teszik az önálló kommunikációra.

Tartalmi szerkezet

A vizsga azt méri, hogy képes-e a vizsgázó

- változatos nyelvtani szerkezetek és lexikai elemek mondatokba illesztésére (felismerés, kiegészítés, létrehozás),
- a nyelvtani és lexikai szerkezetek nyelvileg pontos használatára komplex szövegekben is.

A felhasznált szövegek vagy szövegrészek

- autentikus vagy kismértékben adaptált szövegek,
- kiválasztáskor a Témakörök című rész az irányadó,
- tematikusan megfelelnek ezen korosztály élettapasztalatának és általános érdeklődésének,
- megértéséhez nincs szükség az érettségi vizsga általános műveltségi szintjét meghaladó ismeretekre,
- nehézségi foka alacsonyabb, mint az olvasott szöveg megértését mérő feladatoké,
- autentikus jellegükből adódóan tartalmazhatnak olyan szavakat, kifejezéseket, amelyek ismerete nem követelmény az adott vizsgaszinten. Ezek megértése azonban nem szükséges feltétele az adott feladat sikeres megoldásának.

A két szint közötti különbség a nyelvtani és lexikai szerkezetek komplexitásában és a feladatok eltérő nehézségi fokában jelenik meg. Emelt szinten a vizsgázó változatosabb és komplexebb nyelvtani és lexikai szerkezetek helyes felismerésére és pontos használatára is képes.

A két szint közötti különbség a nyelvtani és lexikai szerkezetek komplexitásában és a feladatok eltérő nehézségi fokában jelenik meg. Emelt szinten a vizsgázó változatosabb és komplexebb nyelvtani és lexikai szerkezetek helyes felismerésére és pontos használatára is képes.

A feladatok és a feladatsor jellemzői

A vizsgán az alábbi feladattípusok fordulhatnak elő:

- hiányos mondatok vagy szövegek kiegészítése feleletválasztással (négy válaszlehetőség közül egy helyes kiválasztása),

- a szövegből kivett mondatrész helyének azonosítása a szövegkohéziós eszközök segítségével,
- hiányos szöveg kiegészítése önállóan vagy előre megadott szókészletből,
- megadott szavak képzett és/vagy ragozott alakjainak beillesztése a szövegbe.

A feladatsor feladattipológiaiilag kötetlen szerkezetű, azaz bármelyik felsorolt feladattípus szerepelhet benne.

A feladatsor 4-5 feladatból, 35-40 itemből áll, a feladatokhoz felhasznált szövegek együttes terjedelme 500-600 szó.

Valamennyi feladat szövegre épül.

Egy feladat több nyelvi jelenségre is rákérdezhet.

Értékelés

Az értékelés, valamint a vizsgarészben szerzett pontok vizsgaponttá való átalakítása központi javítási-értékelési útmutató alapján történik.

Hallott szöveg értése

A vizsga célja annak mérése, hogy a vizsgázó képes-e megérteni az adott nyelvterületen általánosan elfogadott nyelvhasználatról nem vagy kissé eltérő anyanyelvi beszédet az értési céloknak megfelelően.

A vizsga a szövegértés alábbi szintjeit méri: a szöveg alapvető kommunikációs szándékainak globális megértése (globális értés), a szövegből adott szempontok szerinti információk kiszűrése (szelektív értés).

A vizsga a szöveg részletes értését nem méri.

A vizsgafeladatok megoldásához a vizsgázónak arra is képesnek kell lennie, hogy alkalmazza az értési céloknak megfelelő stratégiákat.

Tartalmi szerkezet

A vizsga azt méri, hogy képes-e a vizsgázó

- megérteni a szöveg lényegét,
- megérteni és követni a szöveg gondolatmenetét,
- megérteni a kulcsinformációkat (pl. személyek, idő, hely, irány, mennyiség, ok),
- megérteni egy adott értési célhoz szükséges adatszerű információkat,
- alkalmazni a különböző értési stratégiákat (pl. következtetni az ismeretlen szavak jelentésére a szövegkörnyezetből).
- megérteni az adott álláspont mellett és ellen szóló érveket,
- felismerni a szöveg hangnemet, következtetni a beszélők egymáshoz való viszonyára.

A felhasznált szövegek

- olyan autentikus vagy kismértékben adaptált szövegek, amelyeket valós szóbeli közlési szándékkal hoztak létre,
- egységes egésszet alkotnak,
- hossza és tartalma nem terheli meg feleslegesen a vizsgázó memóriáját,
- akusztikai minősége kifogástalan,
- anyanyelvi beszélők közvetítésében, normál beszédtempóban hangzanak el,
- kiválasztásakor a *Témakörök* című rész az irányadó,
- tematikusan megfelelnek ezen korosztály élettapasztalatának és általános érdeklődésének,
- megértéséhez nincs szükség az érettségi vizsga általános műveltségi szintjét meghaladó ismeretekre,
- autentikus jellegükből adódóan tartalmazhatnak olyan szavakat, kifejezéseket, amelyek ismerete nem követelmény az adott vizsgaszinten. Ezek megértése azonban nem szükséges feltétele az adott feladat sikeres megoldásának.

A vizsgán az alábbi szövegfajták fordulhatnak elő:

- közérdekű bejelentések, közlemények (pl. pályaudvaron, repülőtéren, áruházban),
- rögzített telefonos szövegek (pl. üzenetrögzítő, információs szolgálatok: Útinformáció, nyitva tartás, menetrend),
- utasítások (pl. utcán, repülőtéren, pályaudvaron),
- médiaközlemények (pl. időjárás-jelentés, reklám, programismertetés, rövid hír),
- beszélgetések, telefonbeszélgetések,
- riportok, interjúk,
- beszámolók,
- közérdekű témáról szóló ismeretterjesztő szövegek,
- szépirodalmi szövegek: rövid prózarészletek, versek (szavalatok), megzenésített költemények.

A két szint közötti különbség az adott téma megközelítési módjában, a szövegek terjedelmében, tartalmi és nyelvi komplexitásában, valamint a feladatok eltérő nehézségi fokában jelenik meg.

A szövegértés nehézségi fokát további tényezők is befolyásolhatják, mint például a beszédtempó, a beszélők száma, az artikuláció, a háttérzajok.

Emelt szinten olyan szövegek is előfordulhatnak, amelyek az adott témát az általánosítás szintjén közelítik meg és árnyalt közléseket, véleményeket és ellenvéleményeket is tartalmaznak.

Emelt szinten a művelt köznyelv összetettebb, választékosabb formái is előfordulnak.

A feladatok és a feladatsor jellemzői

A vizsgán az alábbi feladattípusok fordulhatnak elő:

- feleletválasztás,
- igaz/hamis állítás,
- egymáshoz rendelés (pl. személy és kijelentés, képek kiválasztása szöveghez),
- események sorrendjének megállapítása,
- nyomtatványok, űrlapok kitöltése,

- táblázat kitöltése,
- hiányos mondatok kiegészítése,
- rövid választ igénylő nyitott kérdések.

A feladatsor feladattipológiailag kötetlen szerkezetű, azaz bármelyik felsorolt feladattípus szerepelhet benne.

A vizsgázó 2-3 szöveget hallgat meg, amelyek együttes terjedelme 8-10 perc. A teszt 2-3 feladatot, 25-30 itemet tartalmaz.

A vizsgázó minden szöveget kétszer hallgathat meg.

A hangfelvétel tartalmazza a feladat-meghatározást, a szövegeket kétszer, valamint a feladatok elolvasásához és megoldásához szükséges szüneteket is. A hangfelvételen hallható és a feladatlapon olvasható feladat-meghatározások szó szerint megegyeznek.

A feladatok megoldásához szükséges eszköz: CD lejátszó, amit a vizsgabizottságot működtető intézmény biztosít

Értékelés

Az értékelés, valamint a vizsgarészben szerzett pontok vizsgapontokká való átalakítása központi javítási-értékelési útmutató alapján történik. Ha többféle válasz is elfogadható, a javítási-értékelési útmutató tartalmazza a szövegből adódó lehetséges válaszokat, illetve azokat a tartalmi elemeket, amelyeket a jó válasznak tartalmaznia kell.

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékelik, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat nem veszik figyelembe.

Íráskészség

A vizsga célja annak mérése, hogy a vizsgázó milyen szinten képes magát német nyelven írásban kifejezni, illetve írásbeli feladatokat végrehajtani különböző kommunikációs célok megvalósítása érdekében.

Tartalmi szerkezet

A vizsga azt méri, hogy képes-e a vizsgázó

- a megadott helyzetekben és szerepekben megnyilatkozni, illetve a megadott kommunikációs szándékokat megvalósítani (lásd *Kommunikációs helyzetek és szándékok* című rész),
- különböző fajtájú szövegeket írni a *Témakörök* című részben megadott témákhoz kapcsolódóan,
- koherens szövegeket létrehozni (előre- és visszautalással, alapvető szinonimákkal és kötőszavakkal),
- mondanivalóját logikusan és az adott szövegfajta követelményeinek megfelelően elrendezni, valamint írásművét megfelelően felépíteni és tagolni,
- a szövegfajtának, a közlési szándéknak, a címzetthez való viszonyának megfelelő stílust és hangnemet választani,
- az adott szövegfajták formai sajátosságainak megfelelő írásművet létrehozni,
- úgy kifejezni magát, hogy esetleges nyelvtani pontatlansága, szóhasználat ne akadályozza a megértést
- gondolatait nyelvhelyességi szempontból pontosan kifejezni,
- álláspontját, érvrendszerét következetesen, összetetten, árnyaltan kifejezni.

A vizsgázónak olyan szövegeket kell létrehoznia, amelyek

- valós kommunikációs szándékkal jönnek létre,
- az olvasó számára világosak, érthetőek és alkalmasak a kommunikációs cél elérésére,
- szövegfajtája meghatározott,
- tematikusan megfelelnek ezen korosztály élettapasztalatának és általános érdeklődésének,
- megírásához nincs szükség az érettségi vizsga általános műveltségi szintjét meghaladó ismeretekre.

A vizsgán az alábbi szövegfajtákat kell létrehozni:

- üzenet, emlékeztető,
- rövid személyes jellegű közlés,
- naplóbejegyzés,
- üdvözlőlap,
- meghívó,
- magánjellegű vagy intézménynek szóló levél,
- egy mű: prózarészlet, drámarészlet, lírai alkotás adott szempontú elemzése.
- kép, képsorok leírása, összevetése.
- érvelés nyelvi, irodalmi, kulturális kérdésekről (a feladat tartalmaz egy szövegrészletet),
- két szöveg adott szempontú összehasonlítása. A feladat megjelöli a kiemelt szempontokat (tematikus, stílusbeli).

A szövegek között megjelenhet a mindenkori kortárs irodalom.

A két szint közötti különbség a témák megközelítésében, a létrehozandó szövegek terjedelmében, a nyelvi megformálás jellemzőiben jelenik meg.

A vizsgázó emelt szinten az adott témát általánosabban is képes megközelíteni, és átfogó problémaként tárgyalni.

A nyelvi megformálásra az jellemző, hogy a vizsgázó emelt szinten részletesen, választékos szókinccsel és igényesebb nyelvi szerkezeteket használva ír.

A feladatok és a feladatsor jellemzői

A feladatok a *Kommunikációs helyzetek és szándékok*, valamint a *Témakörök* című listákra épülnek.

Az íráskészség mérése során valós kommunikációs helyzetet teremtünk, azaz megadjuk a szituációt, amelyben az írásmű keletkezik, az ehhez illeszkedő szövegfajtát, továbbá meghatározzuk az írásmű célját, témáját és címzettjét, valamint a szöveg írója és olvasója közötti kapcsolat jellegét. Mindezek meghatározzák a szöveg stílusát és hangnemt.

A vizsgán az alábbi feladattípus fordulhat elő:

- a vizsgázó írásban reagál a megadott verbális és/vagy vizuális segédanyagokra a megadott irányító szempontok alapján.

A vizsga 2 feladatból áll.

Az *első feladatban* a vizsgázó informatív szövegre reagál írásban egy körülbelül 80-100 szó terjedelmű szöveg megírásával.

A *második feladatban* a vizsgázó két téma közül választhat. A kiválasztott témáról a megadott irányító szempontok alapján a vizsgázónak körülbelül 300-350 szó terjedelmű szöveget kell írnia, amelyben ki kell fejtenie véleményét is.

Értékelés

Általános kritériumok:

- a tartalmi kifejtés kritériumai: a téma megértése, nyelvi és irodalmi műveltség, kultúrtörténeti asszociációk, személyes állásfoglalás, világismeret, lényegkiemelés,

- a szöveg megszerkesztettségének kritériumai: a kért műfajnak való megfelelés, tagolás, szerkezeti arányosság, a terjedelem megtartása,

- a szöveg nyelvi minőségének kritériumai: a köznyelvi norma biztos ismerete: nyelvtan, szókinccs, helyesírás, szabatos előadásmód, olvasható kézírás, rendezett íráskép.

Az értékelés központi javítási-értékelési útmutató alapján történik.

Szóbeli vizsga

Beszéd-készség, német nemzetiségi tartalom

A vizsga célja annak mérése, hogy a vizsgázó képes-e az érettségi követelményekben megfogalmazott nyelvi szinten gondolatait német nyelven szóban kifejezni és valós kommunikációs szándékoknak megfelelő beszélgetést folytatni.

A vizsga azt méri, hogy a vizsgázó milyen mértékben és milyen minőségben képes szóbeli tranzakcióra és interakcióra, amelynek egyaránt részét képezik a receptív és a produktív (beszédértés, beszéd-készség) készségek. A vizsgázónak képesnek kell lennie mind az önálló témakifejtésre, mind a beszélgetésben való interaktív részvételre.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

Tartalmi szerkezet

A vizsga azt méri, hogy képes-e a vizsgázó

- a megadott helyzetekben és szerepekben megnyilatkozni, illetve a megadott kommunikációs szándékokat megvalósítani (lásd *Kommunikációs helyzetek és szándékok* című rész),

- megadott témákról (irodalom, kultúra, nyelv) szóló beszélgetésekben részt venni (lásd a *Témakörök* című rész),

- mondanivalóját érthetően és összefüggően kifejezni,

- úgy beszélni, hogy kiejtése, hanglejtése, beszédtempója ne akadályozza a megértést,

- egyszerű kommunikációs stratégiákat alkalmazni,

- beszédében a célnyelvi udvariasság és a megfelelő stílus alapszabályait alkalmazni,

- úgy kifejezni magát, hogy esetleges nyelvtani és lexikai pontatlansága ne akadályozza a megértést.

- gondolatait árnyaltan kifejezni, álláspontját, érvrendszerét következetesen, folyamatosan, összetetten kifejteni,

- olyan kiejtéssel, hanglejtéssel és tempóban beszélni, hogy beszéde jól érthető legyen,

- változatos kommunikációs stratégiákat alkalmazni,

- gondolatait nyelvhelyességi szempontból pontosan kifejezni,
- az összetettebb gondolatmenetnek megfelelő igényes mondatszerkesztéssel beszélni.

A feladatok és a tételek jellemzői

A vizsgafeladatokban előforduló helyzetek és szerepek a Kommunikációs helyzetek és szándékok, a Témakörök valamint az Nyelvtani ismeretek, szerkezetek című listákra épülnek.

A feladatok tematikusan megfelelnek ezen korosztály élettapasztalatának és általános érdeklődésének, és teljesítésükhöz nincs szükség az érettségi vizsga általános műveltségi szintjét meghaladó ismeretekre.

A feladat-meghatározás egyértelműen megadja a szituációt és a vizsgázó szerepének leírását.

A vizsgabeszélgetésben az aktív szerepet a vizsgázó játssza.

A vizsgán az alábbi feladattípusok fordulhatnak elő:

- vita (véleménykülönbség megjelenítése és áthidalása),
- önálló témakifejtés verbális és/vagy vizuális segédanyagok alapján.

A feladat-meghatározás és a verbális segédanyagok német nyelvűek, nyelvi szintjük alacsonyabb a receptív készségeket mérő vizsgarészek nyelvi szintjénél. A vizuális segédanyagok a német nemzetiség kultúrkörét reprezentálják.

A szóbeli vizsgarészhez a tételek a Részletes érettségi vizsgakövetelmények alapján központilag készülnek. A tételsor 20 tételből áll. A tételsor a német nemzetiség irodalmát, kultúráját, nyelvét dolgozza fel a *Témakörök és a Nyelvtani ismeretek, szerkezetek*, című fejezetek alapján.

A tételt a vizsgázó húzza, a felkészülési idő 10 perc. A szóbeli vizsgarész 20 perc időtartamú.

A vizsgarész rövid *bevezető társalgással* kezdődik. A kérdések célja az, hogy a vizsgázó ráhangolódjon a német nyelv használatára. Az itt elhangzottak nem számítanak be a vizsgaeredménybe.

Az *első feladatban* a vizsgázó egy vagy több német nyelven íródott - a Témakörök c. rész tartalmához kapcsolódó - idézetet értelmez és fejti ki véleményét, miközben a vizsgáztató vitára serkentő kijelentéseire is reagálnia kell.

A *második feladatban* a vizsgázónak egy irodalmi vagy nyelvi, vagy a német nemzetiség kultúrájával kapcsolatos témát kell részletesen és összefüggően kifejtenie, megadott szempontok alapján. A felhasználandó segédanyag lehet kép, fénykép, ábra, térkép vagy rövid írott szöveg. A vizsgáztató előre meghatározott, további véleménynyilvánításra ösztönző kérdéseket tehet fel.

A felkészülés során szótár nem használható, azonban irodalmi szöveggyűjtemény, a vizsgakövetelményekben megjelölt szerzők köteteinek, műveinek használata megengedett, ezeket a vizsgabizottságot működtető intézmény biztosítja.

A két szint közötti különbség a témák megközelítésében és a nyelvi teljesítmény színvonalában, azaz a nyelvi megformálás jellemzőiben jelenik meg.

Emelt szinten a vizsgázó az adott témákról az általánosítás szintjén is tud beszélgetni és véleményt nyilvánítani.

A nyelvi megformálásra az a jellemző, hogy a vizsgázó választékosan, árnyaltabban fejezi ki magát. A feladat-meghatározás és a verbális segédanyagok német nyelvűek, nyelvi szintjük alacsonyabb a receptív készségeket mérő vizsgarészek nyelvi szintjénél. A vizuális segédanyagok a német nemzetiség kultúrkörét reprezentálják.

Értékelés

Általános értékelési kritériumok:

- tartalom: témataratás, nyelvi, irodalmi, kulturális tájékozottság, problémaérzékenység,
- előadásmód: a témának megfelelő világos felépítés, lényegkiemelés,
- nyelvi megformáltság.

Az értékelés központilag kidolgozott egyéni értékelőlapon történik. Az értékelési útmutató tartalmazza az értékelési szempontok részletes leírását.

DEUTSCH ALS NATIONALITÄTENSPRACHE

II. BESCHREIBUNG DER PRÜFUNG

Teile der Prüfung

Mittelstufe		Oberstufe	
Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung	Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung
180 Minuten	15 Minuten	240 Minuten	20 Minuten
117 Punkte	33 Punkte	120 Punkte	30 Punkte

Hilfsmittel

	Mittelstufe		Oberstufe	
	Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung	Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung
Vom Prüfling gesichert	Deutsches Wörterbuch zur Rechtschreibung, sowie zweisprachiges Wörterbuch (nur zum IV. Teil)	KEINE	Deutsches Wörterbuch zur Rechtschreibung, sowie zweisprachiges Wörterbuch (nur zum IV. Teil)	KEINE
Von der Institution gesichert, an der die Kommission tätig ist	CD-Player zum III. Teil	Anthologie, Band	CD-Player zum III. Teil	Anthologie, Band

Zu veröffentlichen

	Mittelstufe		Oberstufe	
	Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung	Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung
Stoff	NICHTS	NICHTS	NICHTS	Titel der Thesen
Wann?	NICHTS	NICHTS	NICHTS	Laut Verordnung

MITTELSTUFE

Die schriftliche Prüfung dauert 180 Minuten, die mündliche 15 Minuten.

Die folgende Tabelle zeigt die Prüfungsteile in der Reihenfolge, sowie die Dauer der einzelnen Prüfungsteile und deren etwaiges Verhältnis in der Auswertung.

		Dauer (Min.)	Verhältnis (%)	Punkte
Schriftliche Prüfung	Leseverstehen	60	22	33
	Sprachrichtigkeit	30	12	18
			15 Minuten Pause	
	Hörverstehen	30	22	33
	Schreibfertigkeit	60	22	33
Mündliche Prüfung	Sprachfertigkeit, Inhalt	15	22	33
Insgesamt:		-	100	150

Die Mittelstufenprüfung beinhaltet zwei Sprachstufen: Stufen A2-B1 der Skala vom Europarat.

Im Interesse der Auswertung unterschiedlicher Fertigungs- und Kenntnisstufen kommt in den schriftlichen Aufgabenreihen das Prinzip des Aufeinanderfolgens zur Geltung. Die Aufgabenreihen werden so zusammengestellt, dass die Prüfung auch von den Schülern der Stufe A2 abgelegt werden kann.

Schriftliche Prüfung

Allgemeine Regelungen

Die Aufgaben und die Lösungen des Leseverstehens, der Sprachrichtigkeit, des Hörverstehens und der Schreibfertigkeit werden zentral erstellt und sind in der Korrektur- und Bewertungsanweisung enthalten.

Zur Lösung des Leseverstehens, der Sprachrichtigkeit und des Hörverstehens dürfen keinerlei Hilfsmittel, zur Lösung der Schreibfertigkeit ein zweisprachiges Wörterbuch sowie ein deutsches Rechtschreibwörterbuch benutzt werden, die der Prüfer zur Verfügung stellt.

Bewertung

- Die einzelnen Prüfungsteile werden voneinander unabhängig ausgewertet.
- In jedem Prüfungsteil wird nur die geprüfte Fertigkeit bewertet.
- Vorbedingung einer erfolgreichen Prüfung ist, dass der Prüfling sowohl im schriftlichen als auch im mündlichen Prüfungsteil mindestens 10% der Punkte erreicht (10% sind nicht die untere Grenze der Note „ausreichend“).
- Die einheitlich formulierten Aufgabendefinitionen werden in Deutsch geschrieben, ihr Sprachniveau ist aber niedriger als das zur Lösung nötige Sprachniveau.

Inhaltlicher und formaler Charakter der schriftlichen Aufgaben

LESEVERSTEHEN

Das Ziel dieses Prüfungsteiles ist festzustellen, ob der Prüfling fähig ist, die in Alltagstexten vorkommenden authentischen Texte verschiedener Art selbstständig zu lesen, sie dem Zweck entsprechend zu verstehen.

Man unterscheidet mehrere Stufen des Leseverstehens (z.B. globales, selektives und ausführliches Verstehen). In der Prüfung können mehrere Stufen des Verstehens erlassen werden. Zur Lösung der Prüfungsaufgaben muss der Prüfling auch fähig sein, die Strategien der Verstehenszwecke zu verwenden.

Inhaltliche Struktur

Die Prüfung misst, ob der Prüfling

- das Wesen des Textes versteht und
- den Gedankengang des Textes verstehen und ihm folgen kann,
- die Schlüsselinformationen versteht (z.B. Personen, Zeit, Ort, Richtung, Menge),
- wichtige Informationen von unwichtigen trennen kann,
- Argumente für und gegen einen gegebenen Standpunkt versteht,
- für ein gegebenes Auffassungsziel die notwendigen datenartigen Information suchen kann,
- den Text seiner Kommunikationsfunktion entsprechend ausführlich versteht,
- die verschiedenen Lesestrategien verwenden kann (z.B. auf die Bedeutung unbekannter Wörter schlussfolgern),
- die tatsächliche Information von der Meinung unterscheiden kann.

Die in der Prüfung gelesenen Texte:

- sind authentische Texte (manchmal gekürzt), die zum Zweck einer wahren Mitteilung entstanden sind,
- bilden ein Ganzes,
- sind sowohl inhaltlich als auch sprachlich von klarer Struktur,
- bei ihrer Auswahl ist der Teil *Themenkreise* maßgebend,
- entsprechen thematisch den Lebenserfahrungen und dem Allgemeininteresse des Lebensalters
- zum Verstehen braucht man keine Kenntnisse, die über das allgemeine Bildungsniveau der Abiturprüfung hinausgehen,
 - Sie können wegen ihrer Authentizität Wörter, Ausdrücke beinhalten, deren Kenntnis auf der gegebenen Prüfungsstufe nicht gefordert werden. Ihr Verstehen ist aber zur erfolgreichen Lösung der gegebenen Aufgabe keine nötige Vorbedingung.

In der Prüfung können folgende Textarten vorkommen:

- funktionale Texte (z.B. Speisekarte, Fahrplan, Fernsehprogramm, Kinoprogramm, Gebrauchsanweisung, Formulare, Katalog, Fahrschein usw.),
- informativ-instruktive Texte (z.B.: Aufzeichnung, Mitteilung, Aufruf, Anzeige, Plakate, Buchempfehlung),
- Privatbrief, offizieller Brief,
- Zeitungsartikel (z.B. Nachricht, Bericht, Reportage)
- populärwissenschaftliche Texte aus allgemein bekannten Themenkreisen,
- literarische Texte (z.B.: Auszüge aus Romanen und Dramen, Novellen, Gedichte, Märchen).

Charakteristika der Aufgaben und Aufgabenreihen

In der Prüfung können folgende Aufgabentypen vorkommen:

- Auswahl der Antwort
- Behauptung richtig/falsch
- Aneinanderreihung (Titel und Text, Frage und Antwort, Person und Aussage usw.)
- Ordnen von Bildern, Ereignissen in der richtigen Reihenfolge auf Grund des Textes,
- Die Stelle eines aus dem Text herausgenommenen Satzes, Abschnittes finden
- Teile des Textes der Reihenfolge nach ordnen,
- Lösen eines Lückentextes auf Grund des Textes,
- kurze Antwort auf offene Fragen,
- Anfertigen von Skizzen.

Der Test hat der Aufgabentypologie nach eine ungebundene Struktur, d.h. jeder aufgezählte Aufgabentyp kann darin vorkommen.

Der Prüfling muss 3 Aufgaben lösen, die zu den Aufgaben verwendeten Texte beinhalten insgesamt 500-600 Wörter. Die Aufgabenreihe besteht aus 25-30 Fragen/Items.

Bewertung

Sie erfolgt auf Grund der zentralen Korrektur- und Bewertungsanweisung. Die in diesem Prüfungsteil erhaltenen Punkte werden mit Hilfe einer zentralen Anweisung in Prüfungspunkte umgewandelt.

Wenn mehrere Antworten akzeptierbar sind, beinhaltet die Anweisung die durch den Text möglichen Antworten bzw. die Inhaltselemente, die für die richtige Antwort unentbehrlich sind.

Die Aufgaben werden ausschließlich nach inhaltlichen Gesichtspunkten bewertet, d.h. grammatische und Orthographiefehler werden nicht berücksichtigt.

SPRACHRICHTIGKEIT

Ziel der Prüfungsteils ist das Ermessen, ob der Prüfling über lexikalische, grammatische, semantische und pragmatische Kenntnisse verfügt, die ihn zur selbstständigen Kommunikation befähigen.

Inhaltliche Struktur

Die Prüfung misst, ob der Prüfling fähig ist

- grundsätzliche grammatische Konstruktionen und lexikalische Elemente in Sätze einzufügen (Erkennen, Ergänzung, Schaffen),
- grundsätzliche grammatische Konstruktionen und lexikalische Strukturen in einfachen Texten sprachlich genau zu gebrauchen.

Im Prüfungsteil verwendete Texte oder Textteile

- authentische oder in kleinem Maße adaptierte Texte,
- bei der Auswahl ist der Teil *Themenkreise* maßgebend,
- thematisch entsprechen sie den Lebenserfahrungen und dem allgemeinen Interesse - dieser Altersstufe,
- zum Verstehen braucht man keine das allgemeine Bildungsniveau des Abiturs überschreitende Kenntnisse,
- der Schwierigkeitsgrad ist niedriger als der der Leseverstehensaufgaben,
- sie können wegen ihrer Authentizität Wörter, Ausdrücke beinhalten, deren Kenntnis auf der gegebenen Prüfungsstufe nicht verlangt wird. Ihr Verstehen ist aber zur erfolgreichen Lösung der gegebenen Aufgabe keine nötige Vorbedingung.

Charakteristika der Aufgaben und Aufgabenreihen

In der Prüfung können folgende Aufgaben vorkommen:

- Ergänzen von Lückensätzen oder Texte durch Antwortwahl (Auswahl der einen richtigen Lösung von vier Möglichkeiten),
- Identifizieren der Stelle des aus dem Text herausgenommenen Satzteil mit Mitteln der Textkohäsion,
- selbstständiges Ergänzen eines Lückentextes oder aus angegebenen Wörtern,
- Einfügen gegebener, weitergebildeter Wörter und/oder deren konjugierter oder deklinierter Form in den Text.

Der Test hat laut Aufgabentypologie eine ungebundene Struktur, d.h. jeder angegebene Aufgabentyp kann darin vorkommen.

Die Aufgabenreihe besteht aus 3-4 Aufgaben, insgesamt aus 30 Items. Die zu den Aufgaben verwendeten Texte machen 300-350 Wörter aus.

Die Aufgaben basieren auf Texten. Eine Aufgabe basiert auf Sätzen, damit können aber etwa 15% der erreichbaren Punkte erlangt werden.

Eine Aufgabe kann auch nach mehreren sprachlichen Erscheinungen fragen.

Bewertung

Sie erfolgt auf Grund der zentralen Korrektur- und Bewertungsanweisung, die alle möglichen richtigen Antworten beinhaltet.

Die in diesem Prüfungsteil erhaltenen Punkte werden mit Hilfe einer zentralen Kriterienliste in Prüfungspunkte umgewandelt.

HÖRVERSTEHEN

Ziel des Prüfungsteils ist zu ermitteln, ob der Prüfling fähig ist, auf dem gegebenen Sprachgebiet das allgemein angenommene oder davon wenig abweichende Sprechen den Verstehenszielen entsprechend zu verstehen.

Die Prüfung misst die folgenden Stufen: globales Verstehen der Kommunikationsabsichten des Textes (globales Verstehen), nach gegebenen Gesichtspunkten Informationen aus dem Text suchen (selektives Verstehen). Die Prüfung misst das detaillierte Verstehen des Textes nicht.

Zur Lösung der Prüfung muss der Prüfling auch fähig sein, die den Verstehenszielen entsprechenden Strategien gebrauchen zu können.

Inhaltliche Struktur

Die Prüfung misst, ob der Prüfling fähig ist,

- das Wesentliche des Textes zu verstehen,
- den Gedankengang des Textes zu verstehen und ihm zu folgen,
- die Schlüsselinformationen zu verstehen (z.B. Personen, Zeit, Ort, Richtung, Menge, Grund/Ursache),
- die zum Verstehensziel nötigen Angabeninformationen zu erfassen,
- die verschiedenen Strategien zu verwenden (z.B.: Folgerung auf die Bedeutung der unbekannt Wörter aus dem Kontext).

Texte in der Prüfung

- authentische oder in kleinem Maße adaptierte Texte, die zum Zweck normaler mündlicher Mitteilung zustande gekommen sind,

- Texte, die ein Ganzes bilden,
- Texte, deren Länge und Inhalt das Gedächtnis des Prüflings nicht überflüssigerweise belasten,
- Texte, deren akustische Qualität einwandfrei ist,
- Texte, die in normalem Sprechtempo von Muttersprachlern vorgetragen werden,
- bei ihrer Auswahl ist der Teil *Themenkreise* maßgebend,
- thematisch entsprechen sie den Lebenserfahrungen und dem allgemeinen Bildungskriterien,
- zu ihrem Verständnis sind keine Kenntnisse erforderlich, die über das Bildungsniveau der Abiturprüfung hinaus gehen,

- sie können wegen ihrer Authentizität Wörter, Ausdrücke beinhalten, deren Kenntnis auf dem gegebenen Niveau nicht verlangt wird. Ihr Verstehen aber ist zur erfolgreichen Lösung der gegebenen Aufgabe keine nötige Voraussetzung.

Textarten, die in der Prüfung vorkommen können:

- öffentliche Ankündigungen, Mitteilungen (z.B. auf dem Bahnhof, auf dem Flughafen, im Warenhaus),
- aufgenommene Telefontexte (z.B.: Anrufbeantworter, Informationsdienste: Verkehrsinformation, Öffnungszeiten, Fahrplan),
- Anweisungen (z.B.: auf der Straße, auf dem Flughafen, auf dem Bahnhof),
- Mitteilungen durch Medien (z.B. Wetterbericht, Werbung, Programme, Kurznachricht),
- Gespräche, Telefongespräche,
- Reportage, Interviews,
- Berichte,
- populärwissenschaftliche Texte über allgemeine Themen,
- belletristische Texte: kurze Prosaauszüge, Gedichte (vorgelesen), vertonte Gedichte.

Charakteristika der Aufgaben und Aufgabenreihen

In der Prüfung können die folgenden Aufgabentypen vorkommen:

- Antwortauswahl
- Behauptung richtig/falsch
- einander zuordnen (z.B. Person und Aussage, Auswahl von Bildern zum Text),
- Feststellen der Reihenfolge von Ereignissen,
- Ausfüllen von Formularen,
- Ausfüllen von Tabellen,
- Ergänzen von Lückensätzen,
- offene Fragen mit kurzer Antwort.

Der Test hat gemäß Aufgabentypologie eine ungebundene Struktur, d.h. jeder angegebene Aufgabentyp kann darin vorkommen.

Der Test enthält 2-4 Aufgaben. Eine Aufgabe kann statt eines längeren Textes auch mehrere kürzere Texte beinhalten. Die Zeitdauer der Texte macht insgesamt 5-7 Minuten aus. Die Aufgabenreihe besteht etwa 20-25 Items.

Der Prüfling hört sich jeden Text zweimal an.

Die Tonaufnahme enthält die Aufgabendefinition, zweimal die Texte sowie die zum Lesen und zur Lösung der Aufgaben nötigen Pausen. Die Aufgabendefinitionen auf der Tonaufnahme und auf dem Aufgabenblatt stimmen wortwörtlich überein.

Hilfsmaterial zur Lösung der Aufgaben: CD-Player, der von der Institution gesichert wird, an der die Kommission tätig ist.

Bewertung

Sie erfolgt auf Grund der zentralen Korrektur- und Auswertungsanweisung. Die Umrechnung der in diesem Teil erreichten Punkte in Prüfungspunkte erfolgt mit Hilfe der zentralen Anweisung.

Wenn mehrere Antworten akzeptierbar sind, beinhaltet die Anweisung die sich aus dem Text ergebenden möglichen Antworten bzw. die Inhaltselemente, die in der richtigen Antwort unentbehrlich sind.

Die Aufgaben werden ausschließlich nach inhaltlichen Gesichtspunkten bewertet, d.h. grammatische und Orthographiefehler werden nicht berücksichtigt.

SCHREIBFERTIGKEIT

Ziel dieses Prüfungsteiles ist zu ermitteln, auf welchem Niveau sich der Prüfling in der deutschen Sprache schriftlich ausdrücken bzw. wie er schriftliche Aufgaben zur Verwirklichung verschiedener Kommunikationsziele lösen kann.

Inhaltliche Struktur

Die Prüfung misst, ob der Prüfling fähig ist

- sich in den gegebenen Situationen und Rollen zu äußern bzw. die gegebenen Kommunikationsabsichten zu verwirklichen (siehe *Kommunikationssituation und absichten*),
- Texte verschiedener Art über Themen aus dem Teil *Themenkreise* zu schreiben,
- kohärente Texte zu schreiben (mit Voraus- und Rückweisung, grundsätzlichen Synonymen und Konjunktionen),
- seine Aussage logisch und den Anforderungen der gegebenen Textart entsprechend zu ordnen sowie das Schriftwerk entsprechend aufzubauen und zu gliedern,
- der Textsorte, der Mitteilungsabsicht, dem Verhältnis zum Adressaten entsprechenden Stil und Ton zu finden,
- ein den Formeigenschaften der gegebenen Textart entsprechendes Schriftwerk zu schaffen,
- sich so auszudrücken, dass durch eventuelle grammatische Ungenauigkeiten, Wortgebrauch das Verstehen nicht behindert wird.

Der Prüfling soll Texte schaffen,

- die mit wahrer Kommunikationsabsicht entstehen,
- die für den Leser klar und verständlich sowie geeignet sind, das Kommunikationsziel zu erreichen,
- bei denen die Textart festgelegt ist,
- die thematisch den Lebenserfahrungen und dem Interesse dieses Alters entsprechen,
- die zum Schreiben keine das Abitur überschreitenden Kenntnisse erfordern.

In der Prüfung sind folgende Textarten zu schaffen:

- Nachricht, Merkzettel,
- kurze, private Mitteilung,
- Tagebucheintragung,
- Ansichtskarte,
- Einladung,
- privater oder offizieller Brief,
- Analyse - nach gegebenen Gesichtspunkten - eines Werkes: Prosaauszug, Auszug aus einem Drama, lyrisches Werk
- Beschreibung, Vergleich von Bildern, Bilderreihen.

Charakteristika der Aufgaben und Aufgabenreihen

Die Aufgaben basieren auf den Listen Kommunikationssituationen sowie Themenkreise.

Beim Messen der Schreibfähigkeit werden wahre Kommunikationssituationen geschaffen, d.h. die Situation, in der das Schriftwerk entsteht, wird angegeben, die dazu passende Textsorte genannt, ebenso das Ziel, das Thema und der Adressat des Schriftwerkes sowie die Art des Verhältnisses zwischen Schreiber und Leser. All dies bestimmt Stil und Ton des Textes.

In der Prüfung können folgende Aufgabentypen vorkommen:

- Textproduktion auf Grund einer gegebenen Situation nach gegebenen Gesichtspunkten,
- Textproduktion auf Grund verbaler Hilfsmittel (z.B. persönliche Notizen, Nachrichten, Briefe, Artikel, Aufrufe, Inserate, Werbeblätter, Prosa- und Dramenauszüge, Gedichte, Lieder usw.) und/oder Reaktion darauf,
- Textproduktion auf Grund visueller Hilfsmittel (z.B. Abbildungen, Bilder, Gemälde, Statuen, Gebäude, Volkstracht, Fotos, Bilderreihen, Graphiken, Tabellen usw.).

Die Gesichtspunkte zur Orientierung geben die Unterpunkte des Themas an, die verbalen und visuellen Hilfsmittel bieten Gedanken- und/oder sprachliche Hilfe zur Ausarbeitung des Themas.

Der Prüfungsteil besteht aus zwei Aufgaben.

Die erste Aufgabe ist ein kürzerer Trans- und Interaktionstext. Der Prüfling formuliert - auf verbale und/oder visuelle Hilfsmittel reagierend - eine Mitteilung von 40-50 Wörtern (z.B.: Ansichtskarte, e-Mail, Tagebucheintragung, Nachricht, Merkzettel).

In der zweiten Aufgabe kann der Prüfling unter zwei Themen wählen: der Prüfling reagiert schriftlich in einem Text von 200-300 Wörtern auf einen kurzen Brief, ein Inserat oder auf einen ähnlichen informativen Text, oder er analysiert einen Werkteil nach angegebenen Gesichtspunkten oder er vergleicht Bilderreihen. Im Text soll der Prüfling fünf gegebene Richtungspunkte erörtern. Diese können in beliebiger Reihenfolge ausgearbeitet werden.

Die Toleranzgrenze grammatischen, lexikalischen und Rechtschreibfehlern gegenüber liegt höher als bei der Oberstufe.

Bewertung

Sie erfolgt auf Grund der zentralen Korrektur- und Bewertungsanweisung.

Mündliche Prüfung

Sprechfertigkeit, Nationalitäteninhalt

Der Prüfungsteil hat das Ziel festzustellen, ob der Prüfling fähig ist, seine Gedanken auf dem sprachlichen Niveau, das in den Abituranforderungen festgelegt ist, in deutscher Sprache mündlich auszudrücken und ein den wahren Kommunikationsabsichten entsprechendes Gespräch zu führen.

In der Prüfung wird gemessen, in welchem Maße und in welcher Qualität der Prüfling zur mündlichen Trans- und Interaktion fähig ist, deren Teile sowohl rezeptive als auch produktive Fertigkeiten (Sprechverstehen, Sprechfertigkeit) sind. Der Prüfling soll fähig sein, sowohl ein Thema selbstständig auszuführen als auch am Gespräch interaktiv teilzunehmen.

Inhaltlicher und formaler Charakter der mündlichen Aufgaben

Inhaltliche Struktur

Die Prüfung misst, ob der Prüfling fähig ist,

- sich in den gegebenen Situationen und Rollen zu äußern bzw. die angegebenen Kommunikationsabsichten zu verwirklichen (siehe Teil *Kommunikationssituationen und - absichten*),
- an Gesprächen über gegebene Themen (Literatur, Kultur, Sprache) teilzunehmen (siehe Teil *Themenkreise*),
- seine Aussage verständlich und zusammenhängend auszudrücken,
- so zu sprechen, dass seine Aussprache, Intonation und sein Sprechtempo das Verstehen nicht behindern,
- einfache Kommunikationsstrategien zu verwenden,
- beim Sprechen die Grundlagen der Höflichkeitsritualen des Zielsprachenlandes und des entsprechenden Stils zu verwenden,
- sich so auszudrücken, dass eventuelle grammatische und lexikalische Ungenauigkeiten das Verstehen nicht hindern.

Charakteristika der Aufgaben und Thesen

Die Situationen und Rollen der Prüfungsaufgaben basieren auf den Listen Kommunikationssituationen und - absichten, Themenkreise, Kenntniskreise, grammatische Strukturen, Wortschatz.

Die Aufgaben entsprechen thematisch den Lebenserfahrungen und dem Interesse des Alters, ihre Lösung verlangt keine das Abitur überschreitende Kenntnisse.

Die Aufgabendefinition gibt die Situation und die Beschreibung der Rolle des Prüflings eindeutig an.

Im Prüfungsgespräch spielt der Prüfling die aktive Rolle.

In der Prüfung können folgende Aufgabentypen vorkommen:

- Rollenspiel,
- selbstständige Themenausführung auf Grund verbaler und/oder visueller Hilfsmittel.

Die Aufgabenbestimmung und die verbalen Hilfsmittel werden in deutscher Sprache geschrieben, ihr Sprachniveau ist niedriger als das Niveau der Prüfungsteile für rezeptive Fertigkeiten. Die visuellen Hilfsmittel repräsentieren den Kulturkreis der deutschen Minderheit.

Die mündlichen Thesen werden auf Grund zentraler Anweisungen von den prüfenden Lehrern erarbeitet.

Die Thesenreihe besteht aus 15 Thesen.

Die Aufgaben werden von Prüfling gezogen, die Vorbereitungszeit beträgt 10 Minuten. Die mündliche Prüfung dauert 15 Minuten.

Der Prüfungsteil beginnt mit einem kurzen Einführungsgespräch. Ziel der Fragen ist, den Prüfling auf den Gebrauch der deutschen Sprache einzustimmen. Das hier Gesagte zählt nicht zur Prüfungsleistung.

Eine These besteht aus zwei Aufgaben.

In der ersten Aufgabe soll der Prüfling an einer, dem Alltagsleben ähnlichen Situation teilnehmen, in der sein Partner der Prüfer ist. Die Aufgabe besteht also darin, dass der Prüfling am Gespräch interaktiv teilnimmt, entsprechende Fragen stellt bzw. auf die gestellten Fragen entsprechende Antworten gibt.

In der zweiten Aufgabe soll der Prüfling auf Grund gegebener Gesichtspunkte ein literarisches oder sprachliches Thema oder ein mit der Kultur der Ungarndeutschen zusammenhängendes Thema ausführlich und zusammenhängend erörtern. Das verwendbare Hilfsmaterial kann ein Bild, ein Foto, eine Abbildung, eine Landkarte oder ein kurzer geschriebener Text sein.

Zur Lösung der Aufgabe darf kein Wörterbuch verwendet werden. Zur Vorbereitung dürfen aber literarische Textsammlungen, Bände benutzt werden, die von der Institution, an der die Kommission tätig ist, gesichert werden.

Bewertung

Sie erfolgt auf Grund einer auf vier Kriterien basierenden, achtstufigen, analytischen Skala (Kommunikation: a) in welchem Maße kann er seine Gedanken selbstständig ausdrücken, b) wie fließend ist sein Sprachstil c) wie relevant sind seine Äußerungen vom Gesichtspunkt der Aufgabenlösung her; Grammatik und Kohärenz; Wortschatz; Lautbildung, Akzent, Intonation).

Für die Kommunikation kann man 12, für die anderen drei Kriterien (Grammatik und Kohärenz, Wortschatz, Lautbildung, Akzent, Intonation) kann man 7-7 Punkte geben. Die zwei Aufgaben werden zusammen bewertet.

OBERSTUFE

Die schriftliche Prüfung dauert 240 Minuten, die mündliche 20 Minuten.

Die folgende Tabelle zeigt die Prüfungsteile in der Abwicklungsreihe, sowie die Dauer der einzelnen Prüfungsteile und deren etwaiges Verhältnis bei der Bewertung.

	PRÜFUNGSTEIL	DAUER (Minuten)	ANTEIL (%)	PUNKTE
Schriftliche Prüfung	Leseverstehen	70	20	30
	Sprachrichtigkeit	50	20	30
15 Minuten PAUSE				
	Hörverstehen	30	20	30
	Schreibfähigkeit	90	20	30
Mündliche Prüfung	Sprachfähigkeit	20	20	30
Insgesamt:		-	100	150

Schriftliche Prüfung

Allgemeine Regelungen

Die Oberstufenprüfung beinhaltet 2 Sprachstufen: B2-C1 der Skala des Europarates. Zum Messen voneinander abweichender Fähigkeiten- und Wissensniveaus wird das Prinzip des Aufeinanderfolgens verwendet. Die Aufgabenreihen werden so zusammengestellt, dass auch die Schüler der Stufe B2 die Prüfung ablegen können.

Die Aufgaben des Leseverstehens, der Sprachfertigkeit, des Hörverstehens, der Schreibfertigkeit, sowie das Messen der Sprechfertigkeit werden zentral zusammengestellt.

Zur Lösung des Leseverstehens, der Sprachrichtigkeit und des Hörverstehens dürfen keinerlei Hilfsmittel, zur Lösung der Schreibfertigkeit ein zweisprachiges Wörterbuch sowie ein deutsches Rechtschreibwörterbuch benutzt werden, die der Prüfer zur Verfügung stellt.

Bewertung

- Die einzelnen Prüfungsteile werden voneinander unabhängig bewertet.
- In jedem Prüfungsteil wird nur die gemessene Fertigkeit bewertet.
- Vorbedingung einer erfolgreichen Prüfung ist, dass der Prüfling in allen fünf Prüfungsteilen mindestens 10% der erreichbaren Punktzahl erlangt (10% sind nicht die untere Grenze der Note „ausreichend“).
- Die einheitlich formulierten Aufgabendefinitionen werden in Deutsch geschrieben, ihr Sprachniveau ist aber niedriger als das zur Lösung nötige Sprachniveau.

Inhaltlicher und formaler Charakter der schriftlichen Aufgaben

LESEVERSTEHEN

Das Ziel des Prüfungsteiles ist festzustellen, ob der Prüfling fähig ist, die in den Alltagstexten vorkommenden authentischen Texte verschiedener Art selbstständig zu lesen und das wahre Leseziel in entsprechender Tiefgründigkeit zu verstehen.

Man unterscheidet mehrere Stufen des Leseverstehens (z.B. globales, selektives und ausführliches Verstehen). In der Prüfung können mehrere Stufen des Verstehens gemessen werden. Zur Lösung der Prüfungsaufgaben muss der Prüfling auch fähig sein, die Strategien des Verstehens zu verwenden.

Inhaltsstruktur

Die Prüfung misst, ob der Prüfling

- das Wesen des Textes versteht und
- den Gedankengang des Textes verstehen und ihm folgen kann,
- die Schlüsselinformationen versteht (z.B. Personen, Zeit, Ort, Richtung, Menge),
- wichtige Informationen von unwichtigen trennen kann,
- Argumente für und gegen einen gegebenen Standpunkt versteht,
- für ein gegebenes Auffassungsziel die notwendigen datenartigen Information suchen kann,
- den Text seiner Kommunikationsfunktion entsprechend ausführlich versteht,
- die verschiedenen Lesestrategien verwenden kann (z.B. auf die Bedeutung unbekannter Wörter schlussfolgern),
- die tatsächliche Information von der Meinung unterscheiden kann.

Die in der Prüfung gelesenen Texte:

- sind authentische Texte (manchmal gekürzt), die zum Zweck einer wahren Mitteilung entstanden sind,
- bilden ein Ganzes,
- sind sowohl inhaltlich als auch sprachlich von klarer Struktur,
- bei ihrer Auswahl ist der Teil *Themenkreise* maßgebend,
- entsprechen thematisch den Lebenserfahrungen und dem Allgemeininteresse des Lebensalters
- zum Verstehen braucht man keine Kenntnisse, die über das allgemeine Bildungsniveau der Abiturprüfung hinausgehen,
- Sie können wegen ihrer Authentizität Wörter, Ausdrücke beinhalten, deren Kenntnis auf der gegebenen Prüfungsstufe nicht gefordert werden. Ihr Verstehen ist aber zur erfolgreichen Lösung der gegebenen Aufgabe keine nötige Vorbedingung.

In der Prüfung können folgende Textarten vorkommen:

- funktionale Texte (z.B. Speisekarte, Fahrplan, Fernsehprogramm, Kinoprogramm, Programme, Gebrauchsanweisung, Formulare, Katalog, Fahrschein),
- informativ-instruktive Texte (z.B.: Aufzeichnung, Mitteilung, Aufruf, Anzeige, Plakate, Buchempfehlung),
- Privatbrief, offizieller Brief,
- Zeitungsartikel (z.B. Nachricht, Bericht, Reportage)
- populärwissenschaftliche Texte aus allgemein bekannten Themenkreisen,
- literarische Texte (z.B.: Auszüge aus Romanen und Dramen, Novellen, Gedicht, - Dichtung, Märchen).

Der Unterschied zwischen den zwei Ebenen liegt in der Art der Annäherung an das gegebene Thema, im Umfang der Texte, in der inhaltlichen und sprachlichen Komplexität sowie im unterschiedlichen Schwierigkeitsgrad der Aufgaben.

Charakteristika der Aufgaben und Aufgabenreihen

In der Prüfung können folgende Aufgaben vorkommen:

- Antwortauswahlaufgaben,
- Bilder, Ereignisse auf Grund vom Text der Reihenfolge nach ordnen,
- Identifizierung einer Tatsache, Angabe, Feststellung, eines Argumentes, Gesichtspunktes usw., die im Text direkt zu finden sind,
- das Verhältnis des Ganzen von Text und Titel,
- Deutung der Ganzheit des Textes,
- Textstruktur, durch den Aufbau vermittelte Bedeutung,
- Notizen machen,
- kurze Zusammenfassung des Textes.

Der Test hat der Aufgabentypologie nach eine ungebundene Struktur, d.h. jeder aufgezählte Aufgabentyp kann darin vorkommen.

Der Prüfling muss 1-3 Aufgaben lösen, die zu den Aufgaben verwendeten Texte beinhalten insgesamt 1000-1200 Wörter. Die Aufgabenreihe besteht aus 25-30 Items.

Bewertung

Sie erfolgt auf Grund der zentralen Korrektur- und Auswertungsanweisung. Die in diesem Prüfungsteil erhaltenen Punkte werden mit Hilfe einer zentralen Anweisung in Prüfungspunkte umgerechnet. Wenn mehrere Antworten akzeptierbar sind, beinhaltet die Anleitung die sich aus dem Text ergebenden möglichen Antworten bzw. die Inhaltselemente, die in der richtigen Antwort unentbehrlich sind.

Die Aufgaben werden ausschließlich nach inhaltlichen Gesichtspunkten bewertet, d.h. grammatische und Orthographiefehler werden nicht berücksichtigt.

SPRACHRICHTIGKEIT

Ziel des Prüfungsteiles ist festzustellen, ob der Prüfling über lexikalische, grammatische, semantische und pragmatische Kenntnisse verfügt, die ihn zur selbstständigen Kommunikation befähigen.

Inhaltliche Struktur

Durch die Prüfung wird erlassen, ob der Prüfling fähig ist

- abwechslungsreiche grammatische Konstruktionen und lexikalische Elemente in einen Satz einzufügen (Erkennen, Vervollständigung, Bildung),
- grammatische und lexikalische Elemente auch in komplexen Texten sprachlich kompetent zu verwenden.

Im Prüfungsteil verwendete Texte oder Textteile

- authentische oder in kleinem Maße adaptierte Texte,
- bei der Auswahl ist der Teil *Themenkreise* maßgebend,
- thematisch entsprechen sie den Lebenserfahrungen und dem allgemeinen Interesse dieser Altersgruppe,
- zum Verstehen braucht man keine, das allgemeine Bildungsniveau des Abiturs überschreitende Kenntnisse,
- der Schwierigkeitsgrad ist niedriger als der der Leseverstehensaufgaben,
- sie können wegen ihrer Authentizität Wörter, Ausdrücke beinhalten, deren Kenntnis auf der gegebenen Prüfungsstufe nicht verlangt wird. Ihr Verstehen ist aber zur erfolgreichen Lösung der gegebenen Aufgabe keine nötige Vorbedingung.

Der Unterschied zwischen den zwei Ebenen liegt in der Komplexität der grammatischen und lexikalischen Strukturen und im unterschiedlichen Schwierigkeitsgrad der Aufgaben. In der Oberstufenprüfung ist der Prüfling fähig, abwechslungsreichere und komplexere grammatische und lexikalische Strukturen zu erkennen und sie genau zu verwenden.

Charakteristika der Aufgaben und Aufgabenreihen

In der Prüfung können folgende Aufgaben vorkommen:

- Ergänzen von Lückensätzen oder Texte durch Antwortwahl (die Auswahl der einen richtigen Lösung von vier Möglichkeiten),

- Identifizieren der Stelle des aus dem Text herausgenommenen Satzteil mit Hilfe von Textkohäsionsmitteln,

- Ergänzen eines Lückentextes selbstständig oder aus den im voraus angegebenen Wörtern,

- Einfügen gegebener, weitergebildeter Wörter und/oder deren konjugierter oder deklinierter Form in den Text.

Der Test hat laut Aufgabentypologie eine ungebundene Struktur, d.h. jeder angegebene Aufgabentyp kann darin vorkommen.

Die Aufgabenreihe besteht aus 4-5 Aufgaben, insgesamt aus 35-40 Items. Die zu den Aufgaben verwendeten Texte machen 500-600 Wörter aus.

Die Aufgaben basieren auf Texten.

Eine Aufgabe kann auch nach mehreren sprachlichen Erscheinungen fragen.

Bewertung

Sie erfolgt auf Grund der zentralen Korrektur- und Auswertungsanweisung. Die in diesem Prüfungsteil erhaltenen Punkte werden mit Hilfe einer zentralen Kriterienliste in Prüfungspunkte umgerechnet.

HÖRVERSTEHEN

Ziel des Prüfungsteils ist zu ermitteln, ob der Prüfling fähig ist auf dem gegebenen Sprachgebiet das allgemein angenommene oder davon wenig abweichende Sprechen entsprechend den normalen Verstehenszielen zu verstehen.

Die Prüfung misst die folgenden Stufen: globales Verstehen der Kommunikationsabsichten des Textes (globales Verstehen), nach gegebenen Gesichtspunkten Informationen aus dem Text heraus suchen (selektives Verstehen). Die Prüfung misst das detaillierte Verstehen des Textes nicht.

Zur Lösung der Prüfung muss der Prüfling auch fähig sein, die Strategien des Verstehens gebrauchen zu können.

Inhaltliche Struktur

Die Prüfung misst, ob der Prüfling fähig ist,

- das Wesentliche des Textes zu verstehen,

- den Gedankengang des Textes zu verstehen und ihm zu folgen,

- die Schlüsselinformationen zu verstehen (z.B. Personen, Zeit, Ort, Richtung, Menge, Grund/Ursache),

- die zum Verstehensziel nötigen Angabeninformationen zu erfassen,

- die verschiedenen Strategien zu verwenden (z.B.: Folgerung auf die Bedeutung der unbekannt Wörter aus dem Kontext).

- Pro- und Kontraargumente eines gegebenen Standpunktes zu verstehen,

- den Ton des Textes zu erkennen, auf das Verhältnis der Sprechenden zueinander zu schlussfolgern.

Texte in der Prüfung

- authentische oder in kleinem Maße adaptierte Texte, die zum Zweck normaler mündlicher Mitteilung zustande gekommen sind,

- Texte, die ein Ganzes bilden,

- Texte, deren Länge und Inhalt das Gedächtnis des Prüflings nicht überflüssigerweise belasten,

- Texte, deren akustische Qualität einwandfrei ist,

- sie werden in normalem Sprechtempo von Muttersprachlern vorgetragen,

- bei ihrer Auswahl ist der Teil *Themenkreise* maßgebend,

- thematisch entsprechen sie den Lebenserfahrungen und dem allgemeinen Bildungskriterien,

- zu ihrem Verständnis sind keine Kenntnisse erforderlich, die über das Bildungsniveau der Abiturprüfung hinaus gehen,

- sie können wegen ihrer Authentizität Wörter, Ausdrücke beinhalten, deren Kenntnis auf dem gegebenen Niveau nicht verlangt wird. Ihr Verstehen aber ist zur erfolgreichen Lösung der gegebenen Aufgabe keine nötige Voraussetzung.

In der Prüfung können folgende Textarten vorkommen

- öffentliche Ankündigungen, Mitteilungen (z.B. auf dem Bahnhof, auf dem Flughafen, im Warenhaus),
- aufgenommene Telefontexte (z.B.: Anrufbeantworter, Informationsdienste: Verkehrsinformation, Öffnungszeiten, Fahrplan),
- Anweisungen (z.B.: auf der Straße, auf dem Flughafen, auf dem Bahnhof),
- Mitteilungen durch Medien (z.B. Wetterbericht, Werbung, Programme, Kurznachricht),
- Gespräche, Telefongespräche,
- Reportage, Interviews,
- Berichte,
- populärwissenschaftliche Texte über allgemeine Themen,
- belletristische Texte: kurze Prosaauszüge, Gedichte (vorgelesen), vertonte Gedichte.

Der Unterschied zwischen den zwei Ebenen liegt in der Weise der Annäherung an das gegebene Thema, im Umfang der Texte, in der inhaltlichen und sprachlichen Komplexität sowie im unterschiedlichen Schwierigkeitsgrad der Aufgaben.

Der Schwierigkeitsgrad kann auch durch weitere Faktoren beeinflusst werden, wie das Sprechtempo, Zahl der Sprechenden, Artikulation, Hintergrundgeräusche.

Bei der Oberstufe können auch Texte vorkommen, die sich dem gegebenen Thema verallgemeinert nähern, eventuell nuancierte Mitteilungen und Gegenmeinungen beinhalten.

In der Oberstufenprüfung können auch differenziertere Formen der Standardsprache vorkommen.

Charakteristika der Aufgaben und Aufgabenreihen

In der Prüfung können die folgenden Aufgabentypen vorkommen:

- Antwortauswahl
- Behauptung richtig/falsch
- einander zuordnen (z.B. Person und Aussage, Auswahl von Bildern zum Text),
- Feststellen der Reihenfolge von Ereignissen,
- Ausfüllen von Drucksachen und Formularen,
- Ausfüllen von Tabellen,
- Ergänzen von Lückensätzen,
- offene Fragen mit kurzer Antwort.

Der Test hat der Aufgabentypologie gemäß eine ungebundene Struktur, d.h. jeder aufgezählte Aufgabentyp kann darin vorkommen.

Der Prüfling hört sich 2-3 Texte an, deren Gesamtdauer 8-10 Minuten ausmacht. Der Test beinhaltet 2-3 Aufgaben, etwa 25-30 Items.

Der Prüfling kann sich jeden Text zweimal anhören.

Die Tonaufnahme enthält die Aufgabendefinition, zweimal die Texte, sowie die zum Lesen und zur Lösung der Aufgaben nötigen Pausen. Die Aufgabendefinitionen auf der Tonaufnahme und auf dem Aufgabenblatt stimmen wortwörtlich überein.

Hilfsmaterialien zur Lösung der Aufgaben: CD-Player, der von der Institut gesichert wird, an der die Kommission tätig ist.

Bewertung

Sie erfolgt auf Grund der zentralen Korrektur- und Auswertungsanweisung. Die Umrechnung der in diesem Teil erreichten Punkte in Prüfungspunkte erfolgt mit Hilfe der zentralen Anweisung. Wenn mehrere Antworten akzeptierbar sind, beinhaltet die Anleitung die sich aus dem Text ergebenden möglichen Antworten bzw. die Inhaltselemente, die in der richtigen Antwort unentbehrlich sind.

Die Aufgaben werden ausschließlich nach inhaltlichen Gesichtspunkten bewertet, d.h. grammatische und Orthographiefehler werden nicht berücksichtigt.

SCHREIBFERTIGKEIT

Ziel des Prüfungsteiles ist festzustellen, auf welcher Ebene sich der Prüfling in deutscher Sprache schriftlich ausdrücken bzw. schriftliche Aufgaben zur Verwirklichung verschiedener Kommunikationsziele lösen kann.

Inhaltliche Struktur

Die Prüfung misst, ob der Prüfling fähig ist

- sich in den gegebenen Situationen und Rollen zu äußern bzw. die gegebenen Kommunikationsabsichten zu verwirklichen (siehe *Kommunikationssituation und Absichten*),
- Texte verschiedener Art über Themen aus dem Teil *Themenkreise* zu schreiben,
- kohärente Texte zu schreiben (mit Voraus- und Rückweisung, grundsätzlichen Synonymen und Konjunktionen),
- seine Aussage logisch und den Anforderungen der gegebenen Textart entsprechend zu ordnen sowie das Schriftwerk entsprechend aufzubauen und zu gliedern,
- der Textsorte, der Mitteilungsabsicht, dem Verhältnis zum Adressaten den entsprechenden Stil und Ton zu finden,
- ein den Formeigenschaften der gegebenen Textart entsprechendes Schriftwerk zu schaffen,
- sich so auszudrücken, dass durch eventuelle grammatische Ungenauigkeiten, Wortgebrauch das Verstehen nicht behindert wird.
- seine Gedanken sprachlich richtig und genau auszudrücken,
- seinen Standpunkt und seine Argumente konsequent, kompakt und nuanciert auszuführen.

Der Prüfling muss folgende Textarten produzieren:

- die mit echter Kommunikationsabsicht entstehen,
- die für den Leser klar und verständlich sowie geeignet sind, das Kommunikationsziel zu erreichen,
- bei denen die Textart festgelegt ist,
- die thematisch den Lebenserfahrungen und dem Interesse dieses Alters entsprechen,
- die zum Schreiben keine das Abitur überschreitenden Kenntnisse erfordern.

In der Prüfung sind folgende Textarten zu produzieren:

- Nachricht, Merktzettel,
- kurze, private Mitteilung,
- Tagebucheintragung,
- Ansichtskarte,
- Einladung,
- privater oder offizieller Brief,
- Analyse - nach gegebenen Gesichtspunkten - eines Werkes: Prosaauszug, Auszug aus einem Drama, lyrisches Werk
- Beschreibung, Vergleich von Bildern, Bilderreihen.
- Argumentieren über sprachliche, literarische und kulturelle Fragen (die Aufgabe beinhaltet einen Textauszug),
- Vergleich zweier Texte nach gegebenen Gesichtspunkten. Die Aufgabe gibt die hervorgehobenen Gesichtspunkte (thematische, stilistische) an.

Unter den Texten können auch Werke der zeitgenössischen Literatur vorkommen.

Der Unterschied zwischen den zwei Ebenen liegt in der Weise der Annäherung an die Themen, im Umfang der zu schaffenden Texte, in den Charakterzügen der sprachlichen Formulierung.

Der Prüfling in der Oberstufenprüfung ist fähig, sich dem gegebenen Thema auch im Allgemeinen zu nähern und es als umfassendes Problem erörtern.

Für die sprachliche Formulierung ist charakteristisch, dass der Prüfling in der Oberstufe ausführlich, mit einem gewählten Wortschatz und anspruchsvollen sprachlichen Strukturen schreibt.

Charakteristika der Aufgaben und Aufgabenreihen

Die Aufgaben basieren auf den Listen der *Kommunikationssituationen* sowie *Themenkreise*.

Beim Messen der Schreibfertigkeit werden wahre Kommunikationssituationen geschaffen, d.h. die Situation, in der das Schriftwerk entsteht, wird angegeben, die dazu passende Textsorte genannt, ebenso das Ziel, das Thema und der Adressat des Schriftwerkes sowie die Art des Verhältnisses zwischen Schreiber und Leser. All dies bestimmt Stil und Ton des Textes.

In der Prüfung kann folgender Aufgabentyp vorkommen:

- Der Prüfling reagiert auf gegebene verbale und/oder visuelle Hilfsmittel nach angegebenen Gesichtspunkten. Der Prüfungsteil besteht aus 2 Aufgaben.

In der ersten Aufgabe reagiert der Prüfling schriftlich auf einen informativen Text, indem er einen Text im Umfang von etwa 80-100 Wörter schreibt.

In der zweiten Aufgabe kann der Prüfling unter zwei Themen wählen. Über das ausgewählte Thema hat er einen Text mit etwa 300-350 Wörtern nach gegebenen Gesichtspunkten zu schreiben, er muss auch seine Meinung anführen.

Bewertung

Allgemeine Kriterien:

- Kriterien der inhaltlichen Darstellung: Verstehen des Themas, sprachliche und literarische Allgemeinbildung, kulturgeschichtliche Assoziationen, persönliche Stellungnahme, Weltkenntnis, Hervorheben des Wesentlichen,

- Kriterien der Textstrukturiertheit: Entsprechung der verlangten Gattung, Gliederung, strukturelle Proportionalität, Einhalten des Umfangs,

- Kriterien der sprachlichen Qualität des Textes: sichere Kenntnis der Standardsprache: Grammatik, Wortschatz, Rechtschreibung, korrekter Vortrag, leserliche Handschrift, ordentliches Schriftbild.

Die Bewertung wird mit Hilfe der zentralen Korrektur- und Bewertungsanweisung durchgeführt.

Mündliche Prüfung

Sprechfertigkeit, Nationalitäteninhalt

Der Prüfungsteil hat das Ziel festzustellen, ob der Prüfling fähig ist, seine Gedanken auf dem sprachlichen Niveau, das in den Abituranforderungen festgelegt ist, in deutscher Sprache mündlich auszudrücken und ein den wahren Kommunikationsabsichten entsprechendes Gespräch zu führen.

In der Prüfung wird ermesen, in welchem Maße und in welcher Qualität der Prüfling zur mündlichen Trans- und Interaktion fähig ist, deren Teile sowohl rezeptive als auch produktive Fertigkeiten (Sprechverstehen, Sprechfähigkeit) sind. Der Prüfling soll fähig sein, sowohl ein Thema selbstständig auszuführen als auch am Gespräch interaktiv teilzunehmen.

Inhaltlicher und formaler Charakter der mündlichen Aufgaben

Inhaltliche Struktur

Die Prüfung ermisst, ob der Prüfling fähig ist,

- sich in den gegebenen Situationen und Rollen zu äußern bzw. die angegebenen Kommunikationsabsichten zu verwirklichen (siehe Teil *Kommunikationssituationen und - absichten*),

- an Gesprächen über gegebene Themen (Literatur, Kultur, Sprache) teilzunehmen (siehe Teil *Themenkreise*),

- seine Aussage verständlich und zusammenhängend auszudrücken,

- so zu sprechen, dass seine Aussprache, Intonation und sein Sprechtempo das Verstehen nicht behindern,

- einfache Kommunikationsstrategien zu verwenden,

- beim Sprechen die Grundlagen der Höflichkeitsrituale des Zielsprachenlandes und des entsprechenden Stils zu verwenden,

- sich so ausdrücken, dass eventuelle grammatische und lexikalische Ungenauigkeiten das Verstehen nicht behindern.

- seine Gedanken nuanciert ausdrücken, seinen Standpunkt, seine Argumente fließend, konsequent und kompakt ausführen,

- mit einer Aussprache, einem Akzent und Tempo sprechen, damit seine Rede gut verstanden werden kann,
- abwechslungsreiche Kommunikationsstrategien zu verwenden,
- seine Gedanken hinsichtlich Sprachrichtigkeit genau ausdrücken,
- mit einer anspruchsvollen Satzkonstruktion sprechen, die einer differenzierten Gedankenweise entsprechen.

Charakteristika der Aufgaben und Aufgabenreihen

Die Situationen und Rollen der Prüfungsaufgaben basieren auf den Listen der *Kommunikationssituationen und -absichten, Themenkreise, Kenntniskreise, grammatische Strukturen, Wortschatz*.

Die Aufgaben entsprechen thematisch den Lebenserfahrungen und dem Interesse des Alters, ihre Lösung verlangt keine das Abitur überschreitende Kenntnisse.

Die Aufgabendefinition gibt die Situation und die Beschreibung der Rolle des Prüflings eindeutig an.

Im Prüfungsgespräch spielt der Prüfling die aktive Rolle.

In der Prüfung können folgende Aufgabentypen vorkommen:

- Diskussion (Meinungsunterschiede zeigen und überwinden),
- Selbstständige Themenerörterung auf Grund verbaler und/oder visueller Hilfsmittel.

Zum mündlichen Prüfungsteil werden die Thesen zentral erstellt. Die Thesenreihe besteht aus 20 Thesen. Die Thesenreihe bearbeitet die Literatur, Kultur und Sprache der ungarndeutschen Minderheit auf Grund des Kapitels *Themenkreise, Wissenskreise, grammatische Strukturen, Wortschatz*.

Die Aufgaben werden vom Prüfling gezogen, die Vorbereitungszeit beträgt 10 Minuten. Die Prüfung dauert 20 Minuten.

Der Prüfungsteil beginnt mit einem kurzen *Einführungsgespräch*. Ziel der Fragen ist, den Prüfling auf den Gebrauch der deutschen Sprache einzustimmen. Das hier Verlautete zählt nicht zur Prüfungsleistung.

In der ersten Aufgabe interpretiert der Prüfling ein oder mehrere deutschsprachige Zitate und führt seine Meinung dazu aus, dabei muss er auch auf die die Diskussion stimulierenden Bemerkungen des Prüfers reagieren.

In der zweiten Aufgabe hat der Prüfling ein Thema über Literatur, Sprache oder über Kultur der ungarndeutschen Minderheit ausführlich und zusammenhängend zu erörtern, und zwar auf Grund gegebener Gesichtspunkte. Als Hilfsmittel können Bilder, Fotos, Abbildungen, Landkarten oder kurze geschriebene Texte dienen. Der Prüfer kann im Voraus bestimmte weitere Fragen stellen, die die Meinungsäußerung stimulieren.

Zur Lösung der Aufgabe darf kein Wörterbuch verwendet werden. Zur Vorbereitung ist aber die Verwendung von literarischen Textsammlungen, Bänden erlaubt, die von der Institution, an der die Kommission tätig ist, gesichert werden.

Der Unterschied zwischen den zwei Ebenen liegt in der Weise der Annäherung an die Themen und im Niveau der sprachlichen Leistung, d.h. in den Charakterzügen der sprachlichen Umformung.

In der Obenstufenprüfung kann der Prüfling über das gegebene Thema auch allgemein sprechen und seine Meinung ausführen.

Für die sprachliche Formulierung ist charakteristisch, dass sich der Prüfling ausgewählter und nuancierter ausdrückt.

Die Aufgabenbestimmung und die verbalen Hilfsmittel werden in deutscher Sprache geschrieben, ihr Sprachniveau ist niedriger als das Niveau der Prüfungsteile für rezeptive Fertigkeiten. Die visuellen Hilfsmittel repräsentieren den Kulturkreis der deutschen Minderheit.

Bewertung

Allgemeine Bewertungskriterien:

- Inhalt: Themenentfaltung, Orientiertheit in Sprache, Literatur und Kultur, Problemempfindlichkeit, genauer Vortrag eines dem Thema entsprechenden Textes

- Vortragsweise: dem Thema entsprechender klarer Aufbau, klare sprachliche Form, Hervorheben des Wesentlichen.

- Sprachliche Formulierung, der Situation entsprechender Wortgebrauch.

Die Bewertung erfolgt auf Grund einer zentral ausgearbeiteten analytischen Skala, die auch die ausführliche Beschreibung der Gesichtspunkte enthält.